

אוצר "תהלות ישראל"

מתוך דברי הגה"צ דתהלות ישראל שליט"א

ר"ה אלול

היות והשנה לא הפצנו גליונות המיוחדים לחודש אלול כמו כל שנה שהיינו מפיצים בכל שבעה מחודשי אלול גליון (אחר) מדרשות שנאמרו לחודש אלול מפני חוסר האפשרות הכספית (וכמו שכבר גליון לאומי הצבור שחסר מאד תמיכה כספית מהצבור ומפניו נמנעו הרבה דברים חשובים לצאת מדברים שיש בהם תועלת גדולה לצבור) אמנם היות והזדמן לידינו מאמר זה שנאמרה מלפני שנה בר"ה אלול תשע"ז שנכתב ע"י א' מידידינו החשובים ולכן אמרנו לא נמנע מלזכות את הצבור לפחות עם מאמר זה החדש שוא קנקן מלא ישן בס"ד. ומכיון שזה הגיע לידנו ברגע אחרון של סוף חודש אלול כן לא הספקנו לעבור עליו כלל ולהגיה במקום הצורך (אם יש צורך) לכן אתכם הסליחה אם ח"ו נמצא איהו טעות בשגגה.

שיחה שנאמרה בסעודת ר"ה אלול תשע"ז
יצ"ל אלול תשע"ה

ניתן לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א
בקול תהלות ישראל 02-544-0-544
בארה"ב 718-770-3678

פרק א: חודש אלול

- א במה שונה חודש אלול מכל חודשי השנה.
- ב מה נגרם על ידי חטא עץ הדעת הרי לכאורה הבחירה בין טוב ורע היתה גם לפני חטא עץ הדעת.
- ג מה עיקר הדבר שמחזיק את האדם שלא יתפתה מהיצה"ר שבחודש אלול קל להשיג את זה.
- ד מי נקרא ירא את דבר ד' ואיזה יראת שמים שייך להשיג לכל אחד.
- ה מתי האדם נכנע ומתחיל לראות את האמת.
- ו במה שונה הדור שלנו מדורות הקודמים.

פרק א א

חודש אלול נקרא חודש הרחמים והרצון, בספר יצירה כתוב שחודש אלול המליך הקב"ה אות י' במעשה, והבני יששכר (מאמרי חודש אלול מאמר א' אות ו') מאריך בזה לבאר מה שהקב"ה המליך אות י' במעשה מה צריכים להבין מזה למעשה.

והנה דורשי רשומות דרשו שחודש אלול בר"ת זה אני לדודי ודודי לי הפירוש הפשוט בזה שכלל ישראל (כנסת ישראל) אומרים כשאני לדודי שרוצה להתקרב להקב"ה אזי יש תיכף ודודי לי הקב"ה בא לקראתנו, ז"א שהחודש הזה מיוחד שכל יהודי וכן ישראל יכול להתקרב להקב"ה יותר מכל השנה, ואע"פ שגם במשך כל השנה כל אחד יכול להתקרב להקב"ה כי תמיד ידו פשוטה לקבל שבים, אבל בכל זאת בחודש הזה של אלול במיוחד אנחנו יכולים להתקרב להקב"ה יותר מכל השנה.

הקירבה הזאת הרי זה מתבטא בשני דברים א' שאפילו מי שאינו ראוי וב' ואפילו מי שלא עשה את ההכנה הראויה כמו שצריכים כל השנה כדי שיתקרב להקב"ה, אזי בחודש אלול גם הם יכולים להתקרב, ובהתאמות קטנה בהתעוררות היותר קטנה תיכף כשאני לדודי אזי דודי לי הקב"ה בא לקראתנו, זה החודש בחודש אלול מה שזה יותר מכל השנה כולה, שקל מאד לכל אחד ואחד להתקרב להקב"ה.

ב

ומובא בבני יששכר (מאמרי חודש אלול מאמר א' אות ג') וז"ל "ימי אלול הן המה ימי רצון הימים שעלה משה רבינו להר לשמים לקבל לוחות אחרונות ונתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ומחל להם, לכן מאז והלאה ז"א ארבעים יום האלו מר"ח אלול עד יו"כ] הימים האלו הם ימי רצון לעורר נפשות ישראל בתשובה וכביכול ימינו יתברך פשוטה לקבל שבים, והנה מיום שחטא אדם הראשון ונמשך אחר עץ הדעת טוב ורע הנה יש בכל אדם מציאות טוב ורע, ועפ"י הרוב הרע מתגבר ונדמה לאדם בדעתו שזה הוא הטוב".

וההסבר בדבריו הוא כך שהנה יש להבין מה התחדש בחטא של עץ הדעת, שהרי אדם הראשון נברא כדי שיהיה לו בחירה ונסיון אם יבחר בטוב או ברע, זה תכלית בריאת האדם בעוה"ז שיהיה טוב ורע כדי שאנחנו

- יד הסבר נפלא למה ירבעם לא חזר בתשובה, המתאים מאד למצב של דורנו.
- טו ביאור מאמר חז"ל שהמשיח יכול להגיע בדור שכזה חייב.
- טז במה תלוי עיקר התקון כדי למצוא את שורש החטא.

פרק ב (עמ' ז')

- יז בענין המצב הנורא בדורנו בענין החינוך.
- יח בענין ההשקפה הנכונה בענין הצינונות והצבא מהגר"י ומהגר"ח מבריסק זצ"ל.

- ז מה צריך האדם לעשות בכדי לדעת את כל האמת של התורה"ק.
- ח אצל מי תמצא התורה בזמן שתשתכח מהכלל ישראל.
- ט מה לעשות אם לא מרגישים את ההרגשה מה שצריך להיות בחודש אלול.
- י למה היום גם לעובדי ד' וקאלה שהם קרובים לדרגת צדיק, יכול להיות יצה"ר גם, ומה העצה לזה.
- יא מה דרך העליה בעבודת ד'.
- יב מה הוא עיקר הנסיון שלנו בדורנו במשך כל השנה ובפרט בחודש אלול שבו תלוי התקון.
- יג מה צריך בעיקר לתקן חוץ מעצם החטא.

נרויח את השכר בכח מעשה ידנו ע"ז שאנחנו נבחר בטוב ולא נתפתה אחר יצה"ר ולא נלך אחרי הרע, וא"כ לכאורה הרי גם לפני חטא עץ הדעת היה טוב ורע א"כ מה התחדש בחטא עץ הדעת, אלא ההסבר הוא שלפני כן הרי זה היה טוב ורע בנפרד ועל כן היה קל להבחין בין הטוב ובין הרע, אבל בחטא של עץ הדעת התחדש שנעשה תערובת של טוב ורע ביחד וע"ז נעשה יותר קשה להבחין בין הטוב ובין הרע, כלומר ברגע שאדם הראשון אכל והכניס בתוכו את העץ שמעורב בתוכו טוב ורע נכנס בתוכו הטבע של טוב ורע בבלבול ביחד מעורב, זה התערובות זה מה שניתוסף לנו בחטא עץ הדעת.

ז"א אם אדם הראשון היה עומד בנסיון ולא היה מתפתה אחר היצה"ר והיה בוחר אז בשעתו בטוב ומתגבר על כל הפיתוי של הרע לעבור על רצון ד', היה כבר אז נעשה תיקון של כל העולם כולו באותו רגע והיה יוצא כבר תכלית הבריאה, כי אצל הקב"ה אין זמן חשוב כלל זה הכל למעלה מן הזמן יכול להיות ברגע חדא היה יוצא כל התקון, והיה נעשה התקון שהיה צריך להיות בשביל המטרה שנברא העולם שיצא התקון הזה, אבל מכיון שנכשל אזי הקב"ה שיש לו מדת אך אפים האריך לנו הזמן לחזור על התקון עוד פעם ועוד פעם, עד ששת אלפים שנה יש לנו אפשרות לתקן את הדבר ואת כל התקון הצפוי מאתנו זה מה שקרא אחרי עץ הדעת.

וכמו"כ אצל כל אדם הרי זה כך כשאדם נברא ויורד לעולם בפעם ראשונה יש לו בחירה, ואם בנסיון הראשון שלו הרי הוא עומד בזה וכובש את יצרו, אזי כל המשך החיים הרי זה קל לו כי הולך כבר בדרך הטוב ויכול להמשיך בקל, אבל מכיון שהאדם נכשל וכל מה שהאדם נכשל יותר ויותר אזי נעשה אצלו תערובות של טוב ורע יותר, וזה התערובות מבלבל את דעתו.

זה ההסבר מה שהבני יששכר אומר שעל פי רוב הרע מתגבר בצורה כזו שנדמה לאדם שזה הוא הטוב, זה הנסיון היותר קשה מהכל, כל מה שהאדם חוטא ונכשל יותר מהיצה"ר אזי נעשה לו יותר תערובת בדעתו והוא כבר לא יודע להבחין בין טוב ורע, זה הריחוק שהאדם מקבל ע"י החטא אם לא עושה תשובה.

והנה רבינו יונה מסביר בתחלת שערי תשובה אחרי שהאדם חטא ונכשל ולא חוזר בתשובה מיד אלא הרי הוא שוהה עם החטא ומתעכב לעשות תשובה ואינו מתקנו, הרי זה יותר חמור מהחטא עצמו (יש לזה הרבה מקורות),

הרצון העליון ויקבל בתשובה שלימה וגו', היינו הרצון העליון המתגלה בימים ההם לקבלינו בתשובה שלימה".

* הוספת המעתיק, וסיים עם וז"ל, "אבל בעת שמתעורר הרצון העליון לעורר נפשות ישראל לתשובה, הנה מוצא האדם בדעתו את הטוב ומתחרט ושב על הרע וממשיך אליו

אבל זה בא מצד הטבע וכך תמיד היה מתרץ לעצמו, אבל אם זה כך א"כ למה בשעת המכה הוא נכנע, אלא כי בשעת המכה היה שבור מהמכה ונכנע לבו לכן התחיל להאמין שהקב"ה שלח לו את זה ולכן בקש ממשה רבינו שיתפלל ואמר וידוי חטאתי ושהוא כבר לא יחטא ובשעת המכה נכנע לבו, וכך היה בכל מכה כמו גלגל החוזר שאחרי כל מכה ומכה כשנגמר המכה שוב פעם התחזק בלבו ואמר לא כמו שחשב מקודם אלא זה היה דרך הטבע, ומה שמשה רבינו התפלל בדיוק זה עבר לו כי משה רבינו ידע זה שזה עומד כבר להיות נפסק ואמר לו שיתפלל, אבל בשעת מעשה כשאדם כואב לו ושבור מהמכה אזי החומר של האדם נכנע וע"ז כח הרע וכל הרע יורד מאצלו וממילא מתחיל לראות את האמת.

וצר"ך ללמוד מזה שזה הכלל הוא כך תמיד, כאשר האדם מקבל איזה מכה שזה שובר את גופו וחומר, אזי הרי הוא מתחיל להכנע ולראות את האמת, אבל כל זמן שהאדם לבו גס עליו אזי אינו יכול לראות את האמת מחמת החטאים הגדולים שסותמים את עיניו ומטמטמים את מוחו, ולכן פרעה שחטא כל כך לא היה יכול לראות את האמת אלא רק בשעה שהיה שבור ונכנע.

עכ"פ רואים כאן מה נקרא ירא ד' זה כאשר האדם מתחשב באמת ומקבל את זה ומפחד ממה שעומד להיות מפחד מההתעוררות מן השמים מהעונש שלא יגיע לו ודואג וחושב על זה בכובד ראש, זה כבר נקרא ירא ד', לכל הפחות זה מדרגה ראשונה של יראה שהתורה קראה לזה ירא את דבר ד'.

ועל כן האדם תמיד יכול להיות בצורה כזאת שתמיד יחשוב ביראת שמים פשוט כמו ילד שהוא עדיין תמים שעדיין לא חטא שאז מה שאומרים לו הרי הוא מקבל את זה בתמימות מאמין בזה ומפחד מזה כך גם הוא יקבל את זה, אבל בדרך כלל כשמתרגלים מתקררים, זה לא שמתקררים סתם אלא מפני שיש כבר הרבה חטאים שנכשלו בהם ממילא יותר ויותר נסתם ונהיה אטום הלב והמוח של האדם זה הענין.

באל"ף זה ימי רחמים שהקב"ה מסיר קצת את המסך המבדיל הקשה הענין הזה, ממילא מתחילים להתקרב לאמת כי יכולים לראות את האמת מה זה עבירה ומה זה מצוה, וגם הקב"ה משפיע יראה אזי מחמת כל זה מתקרבים לאמת.

שמעתי מ-חותני זקני זצ"ל שאמר כמדומה בשם הר"ר משה מרוזבדיו זצ"ל (מלפני כמאה וחמשים שנה שהיה נחשב מקני צדיקי הדור בשעתו והרבה מצדיקי הדור נסעו אליה) כאשר מגיע חודש אלול אפילו תולעת בעומק האדמה מזדעזע ונופל עליה פחד, ז"א ע"פ טבע נופל עליו פחד מפני שבחודש אלול כל הטבע שבעולם נופל עליו פחד, אבל חז"ל אמרו (מדרש רבה בבראשית פ' ח) למה האדם נברא בסוף מעשה בראשית שאם לא זכה האדם ז"א שאם אדם חוטא והולך אחר היצו"ר, אומרים לו יתוש קדמך ואז הוא יותר גרוע מבהמה מפני שהוא כבר לא מרגיש מה שהוא בטבע שאפילו תולעת מרגישה איזה פחד בחודש אלול והאדם לא מרגיש, כי האדם נופל למדרגה שהוא פחות תחתיו ולא מרגיש את הפחד ששורה בעולם מה שמופיע מן השמים.

ד

עכ"פ באלול זה אחרת מבכל השנה שבימים האלו של אלול יכולים להגיע בקל יותר להרגיש את האימה והיראה, אבל בעוונותינו הרבים אפשר לומר כל זה היה כשהדורות היו כתקונם והיה אפשר להחשיב אותם לדורות והשנים היו כתקונם והעולם היה על מכונו כמתכונתו אזי ממילא זה היה כך, בזמן הגמרא מצינו שחז"ל אמרו (משנה דמאי ד' א') שעם הארץ נאמן על המעשרות בשבת ואם אומר שהופרש מזה תר"מ נאמן ואפשר לאכול, ופרשו בגמרא (ירושלמי שם) מפני שאימת שבת עליו, ז"א בשבת היה נופל אימה גם על עם הארץ והיה ירא לחטוא בשבת ולשקר, אבל היום יש אנשים שהם נחשבים לא עמי הארץ ובכל זאת לא מרגישים אימה בשבת מזה רואים שהעולם בדור שלנו ירד, ועל כן אין תימה על כל הדברים האלה מה שאמרו חז"ל כל הכללים האלו שלא רואים את זה בדור הזה, כי זה דור שכבר היה פעם בעוה"ז ועכשיו חזרו רק לתקון, זה דור משונה זה דור שאין לו שם של דור.

ויש לזה ראייה מהגמרא שהעולם בדור של עקבתא דמשיחא הוא כבר לא בבחי' של דור, דהנה חז"ל אמרו (סוטה מ"ט.) בדור של עקבתא דמשיחא אין דורש ואין מבקש ז"א שאין דורשים לדור, וצריך להבין שהרי במקום

וכל מה שחוטא יותר אזי לבו וראשו ומוחו ושכלו נעשה ונהיה יותר מטומטם, וכמו שהתורה מלמדת אותנו מה שקרה בעץ הדעת כך הרי זה מה שקורה לכל אדם אם הוא ממשיך לחטוא ולא עושה תשובה, וכל מה שהוא שווה יותר החטא עליו ואינו עושה תשובה כך יותר מתבלבל דעתו ואינו יודע כבר להבחין בין טוב ורע כי ע"כ הרי הוא מתרחק יותר ויותר מהקב"ה.

ובאל"ף זה הזמן המסוגל שאדם כן יוכל להבחין בין טוב לרע מפני שבאלול עוזרים לו מן השמים להבחין בין טוב לרע לכן יוכל בקל לעשות תשובה, משא"כ בכל השנה כולה אדם צריך הרבה סיעתא דשמיא והרבה התאמצות לתשובה עד שזוכה להגיע שהקב"ה יפתח לו את עיניו שיוכל לראות את החטאים שלו, יש מכתב מהנועם אלימלך ר"ר משה להשיב לאדם אחד ששאל אותו כמה שאלות, וכתב לו שם שהיצו"ר מסמא את העינים של האדם שלא יראה את החטאים שלו ולא ידע על מה לחזור בתשובה, ונותן לו שם הנו"א עצה שיראה את החטאים שלו שיוכל לחזור בתשובה עליהם, שיקום בחצות הלילה ויבכה על החרבן ויאמר תקון חצות, ואח"כ יראה איך שנפתחו עיניו ויתחיל לראות הרים וגבעות של חטאים שיש לו שלא הרגיש אותם כלל לפני זה, ז"א שצריך קודם כל להסיר את הענין והחושך הזה ואז יפתחו עיניו, עכ"פ זה הענין של חודש אלול שבחודש זה אנחנו יכולים להתקרב להקב"ה יותר מבכל השנה, וכל מה שהאדם יותר קרוב להקב"ה אזי יותר יראה ההבדל וההבחנה בין טוב לרע.

ג

עוד מובא בהמשך הדברים בבני יששכר כך (שם אות כ') "כי אין לך אדם מישראל שלא יהיו מעוררין אותו בהרהורי תשובה בימים האלה, רק האדם מחויב להתאמץ בדבר כשרואה שמעוררין אותו מן השמים יחזיק באותו התעוררות ולא יתרפה", כל אדם רגיל מתעורר לתשובה באלול אבל העבודה של האדם בימים אלו זה שצריך להתאמץ על זה שלא יתרפה שלא יפול מזה אלא יחזיק מעמד וימשיך עם זה ההתעוררות.

וממשיך לומר ענין של גמטריא המרמז ליראה בחודש אלול, ואח"כ כתב (שם אות כ"א) וז"ל "והוא חסד גדול מן הש"י אשר בזה החודש מעורר את עמו באימה ויראה, כמו שדרשו דורשי רשומות אריה שאג מי לא יירא (עמוס ג' ח) דרשו ב"ר אר"ה אלול ראש השנה יום הכפורים ה'ושענא רבא", היוצא מדבריו ששני דברים יש בחודש אלול א' שזה קל להתקרב אלינו להקב"ה וכאשר אנחנו פונים להקב"ה אזי תיכף ומיד הקב"ה מתקרב אלינו יותר בקל מכל ימות השנה, ודבר שני שהקב"ה מעורר אותנו ושולח לנו יראה חוץ מהתשובה שעוזר לנו לעשות עוד דבר שאנחנו נקבל את האימה והיראה מלפניו, זה דבר חשוב מאד כי עיקר הדבר שמחזיק את האדם תמיד שלא יהיה מתפתה מהיצו"ר הרי זה היראה יראת שמים ויראת חטא, והאדם תמיד צריך להיות באימה ויראה כמו שהרמ"א אומר בסימן א' בשו"ע שהאדם צריך לעורר תמיד בלבו אימה ויראה, וזה דבר שתלוי בידי אדם כדאייתא בגמרא (ברכות ג') "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", ענין של יראת שמים זה שהאדם יחיה עם חשבון נפש תמיד, ושיתמיד לחשוב בקבלת עול מלכות שמים.

יש עוד דבר מה שרואים בתוה"ק מה זה נקרא יראת ד', שהנה בפרשת שמות (ט' כ') כתוב "הירא את דבר ד' הניס את עבדיו ואת מקנהו", ויש להבין איזה יראת ד' היה שם וכי היה להם יראת שמים למצריים, אלא ההסבר הוא כי מכיון שהתייחסו רציני למה שמשה רבינו אמר להם שיבוא המכה, ולכן הניסו והסתירו את עבדיהם ואת מקניהם כי פחדו מהמכה וקבלו את זה ביראה לכן זה נקרא הירא את דבר ד', והשאר שלא שמו לב ולא פנו את לבם לדבר ד' מה שמשה רבינו אמר ואפילו לא האמינו שזה יבוא לכן הם נקראים שאינם יראים את דבר ד', ואע"פ שראו בעיניהם מכה אחר מכה כל מה שמשה רבינו אומר הרי זה מתקיים ומגיע וא"כ למה לא האמינו, אלא שבכל זאת כל פעם אמרו מקרה הוא וכמו שאמר פרעה.

דהנה בספה"ק מובא לפרש ולהסביר איך זה שפרעה היה מחזק לבו ואח"כ כשהגיע המכה נכנע ואח"כ שוב פעם היה קשה עורף, והגם שבחמש מכות אחרונות הקב"ה היה מחזק את לבו אבל סוכ"ס איך זה התלבש בדרך הטבע איך הוא הבין את זה, וההסבר הוא כך כי תמיד על כל מכה הבין ואמר מקרה הוא מפני שחשב שמשה רבינו היה אצטגנין גדול וראה באצטגנינות שלו וידע מה שעומד להיות ותפס את זה כדי לאיים עליו,

² הוספת המעתיק, וז"ל, שוית' ה' לנגדי תמיד (תהילים טז, ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשישבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כל שכן כשישים האדם אל לבו

שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר: אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' (ירמיה כג, כז), מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד הש"ת ובושתו ממנו תמיד.

ושכחו להביא את הסכינים בערב שבת האם יכולים להביא את הסכינים בשבת לצורך הפסח כדי לשוחטו, כי עצם קרבן פסח דוחה שבת כי א"א לעשותו מאתמול בערב שבת, אבל הבאת הסכין שהיו יכולים להביא את זה מאתמול בחול האם גם זה דוחה שבת או לא, והיו שם בני בתירה שהיו גדולי הדור ומנהיגי הדור ולא ידעו מה ההלכה אם זה דוחה שבת או לא, וגם הלל שמינו אותו לנשיא עליהם לא ידע, ואמר הלל הנח להן לישראל אם אין נביאים הן בני נביאים הן ותראו מה שיעשו בני, יש מציאות כזה שהגמרא אומר שזה קבע את ההלכה מה שהם עשו, ובני ראו שאין להם סכינים לשחוט קרבן פסח שחל בשבת אזי הביאו את זה כלאחר יד מי שהיה פסחו טלה תוחבו בצמרו ומי שהיה פסחו גדי תוחבו בין קרניו, ואמר הלל שכך שמעתי רק ששכחתי וקבלו את זה וכך נקבע ההלכה.

וצריך להבין וכי המון עם יכולים לקבוע הלכה הרי הם עשו כך מהרגשה שלהם לא שבררו את ההלכה שכך צריך לעשות שהרי לא ידעו את ההלכה, אלא ההסבר הוא כי מכיון שבני היו אז בזמן הבית כשרים אזי בודאי שזה יופיע בלבם לדעת איך צריך לעשות שהרי יש פסוק כי לא תשתכח תורה מישראל וא"כ איך יתכן שלא יהיה מן השמים הוראה שהקב"ה ישלח להם בלבם את ההלכה הזאת, אלא הקב"ה בודאי ישלח זה להמון עם לכאלו שיש להם הרגשה של קדושה הם ירגישו את זה, זה וחיי עולם נטע בתוכנו שהכוונה היא לתורה שבע"פ, זה מה שלימדו אותנו חז"ל בזה שאמרו שבני בני נביאים נראה מה שיעשו הכל מרומז בחז"ל.

לאור האמור נמצא כך שבזמן שתשתכח תורה מישראל אזי זה יהיה נמצא בתוך לבנו אצל מי שלבו זך, אדם שהוא הולך תמים ופועל צדק והוא מתנהג כשורה הולך עם הקב"ה, אזי הקב"ה יעזור לו לדעת והוא לא יצטרך לשוטט ולבקש מבחוץ במקומות רחוקים, אלא בתוך לבו זה יהיה נמצא.

ובזה מתורץ הקושיא למה חז"ל אמרו בלשון שעתידיה תורה שתשתכח הרי יש פסוק כי לא תשכח מפי זרעו, התירוץ הוא אה"נ שיהיה שכחת התורה אבל זה יהיה נמצא בצורה מסוימת בתוך לבנו שנאמר לא תשכח מפי זרעו, ולפ"ז מובן היטב למה כתוב מפי זרעו שלכאורה למה לא מספיק שיאמר כי לא תשכח התורה מה זה מפי זרעו, אלא מפי זרעו הכוונה היא מי שראוי להיות נקרא זרע ישראל מי שניכר עליו שעדיין הוא מזרע ישראל ממנו לא תשתכח התורה, זה לא אומר ח"ו לסמוך על הרגשת לבו חס וחלילה לא כל אחד יכול להגיד את זה, אלא שחז"ל אמרו בלשון כזה בשביל לומר לנו שיש מציאות כזאת אם האדם יגיע עצמו בתורה אזי הקב"ה ישלח לו את האמת בתורה שלומד.

וכמו"כ מובא זה גם בשם החזו"א מאחד מתלמידיו שהחזו"א הסביר שכאשר אדם לומד תורה לשם שמים ומייגע עצמו על ההלכה אזי אחרי יגיעתו שמייגע עצמו בתורה למצוא ההלכה, הקב"ה יתן לו בתוך לבו הכרעה מתוך התורה שלומד איך להכריע בשאלה הזאת מה שנוגע להלכה, ז"א זה צריך להיות מתוך התורה שלומדים, ויש להוסיף על זה קצת שאפילו אם האדם לומד ועדיין לא מגיע להשיג את האמתה של תורה הוא לא מוצא את זה בתוכו הוא לא יכול לברר את זה מפני שזה צריך קצת שקול הדעת וכדומה, בכל זאת מכיון שלומד לשם שמים ומייגע עצמו על זה אזי אח"כ פתאום הקב"ה מאיר לו את עיניו ונפתחו לו העינים ורואה את זה באמת בתוך הגמרא, לזה קורא החזו"א רוח הקודש כלומר זה בחי' של רוח הקודש שמופיע בלב של ת"ח שלומד תורה לשמה ולא יודע איך להבין מזה לדעת איך להכריע אזי הקב"ה שולח לו הרגשה שידע איך להכריע דבר ואיך לפסוק איך צריך להיות ההלכה על זה.

וכמו"כ בדברי יואל דברי תורה של הסאטמער רב זצ"ל ג"כ יש דברים כאלה שהוא גם מסביר מאמרי חז"ל בענין זה שעכ"פ ישאר אצל בני הרגשה דקדושה של בני נביאים, אבל השאלה למי.

1

עכ"פ נחזור לענינינו כשמגיע חודש אלול אזי נפתח לנו השער שיכולים להתקרב להקב"ה ולראות להבחין בין טוב ורע, אבל זה רק מי שלא משוטט לבקש בחוץ לבקש מה עושים כולם, אבל מי שמשוטט לבקש מה אומרים הקהל ומה עושים כולם לא יכול למצוא את התורה כי רוב

אחר חז"ל אמרו (מדרש רבה בראשית כ"ה) שהקב"ה הראה לאדם הראשון וכמו"כ למשה רבינו (ילקוט שמעוני שמואל א' כ"ח ס' קל"ט) דור דור ודורשיו עד סוף כל הדורות א"כ לכאורה זה סתירה בדברי חז"ל שאמרו שבסוף הגלות יהיה דור שאין דורש ואין מבקש ובמקום אחר אמרו כל דור יש לו דורשין.

ויש לומר שזה לא סתירה כי הדור הזה של סוף הגלות הרי הוא לא נחשב לבחי' של דור, למה לא נחשב לדור, כי דור נקרא דור חדש של נשמות חדשות, אבל בדור האחרון בעקבתא דמשיחא כבר לא יורדים נשמות ונפשות חדשות, אלא יורדים רק אלו נשמות שכבר היו בעוה"ז ולא תקנו את עצמם אפילו בגיהנום ובכל מה שעברו ועדיין נשארו בסוף העולם בלי תיקון, אזי נותנים להם אפשרות אחרונה לתקן והם יורדים עוד פעם בדור האחרון של עקבתא דמשיחא כדי לתקן את עצמם, לכן אנחנו רואים בזמן הזה אנשים שהם היותר גסים ועזי פנים שבדור ובכל הדורות ביחד, יש היום אנשים שנשמתם מקליפת המבול וקליפת סדום וקליפת דור הפלגה הכל ביחד, כל הנשמות מאלו הדורות שנשארו בלי תקון יורדים היום, כי בכל הדורות האלו היו נשמות שצריכים היו לקבל תקון אפילו שהדור הלכו לאבדון אבל בתוך כל דור היו נשמות שאח"כ הם היו נשמות בני"א אלא שבינתיים הם היו מעורבים בין האומות עד שנבחרו בני"א במתן תורה, וכל אלו הנשמות שנשארו מדורות האלו הם צריכים לקבל תקון, וגם יש היום כאלו שעבדו ע"ז וכדומה בזמן הבית כל אלו צריכים לקבל תקון היום, על כן בדור אחרון הם ירדו בפעם אחרונה בגלגול בכדי שיהיה אפשר להם לקבל תקון, אבל אין היום נשמות חדשות.

יוצא מזה שלפי הסדר של העולם לא היה צריך להיות דור בכלל (אם כל אלו הנשמות היו מתקנים את עצמם אז באותו הדור שירדו), והנשמות של הדור הרי זה כמו נושרים שנשארו שחוזרים ובאים לכאן עוד פעם, אבל זה לא נחשב לדור חדש כי כבר היה להם דור בגלגול הקודם וכבר התקיים אצלם מאמר חז"ל שהראה הקב"ה לאדם הראשון ולמשה רבינו דור דור ודורשיו, ולכן הדור האחרון שזה נשמות שנשארו מכל הדורות זה לא דור חדש, זה לא דור שמגיעים לו דורשים לכן הדור הזה נשארים לבד בלי דורשים.

ה

אבל בכל זאת הקב"ה דואג בשבילנו שלא ידח ממנו נדח ולכן נותן לנו גם היום אפשרות לתקן, ומכיון שאין דורשים לדור אזי על כן ממילא היום העצה היא רק להתקרב להקב"ה ישר כמו שרואים מהגמרא, דהנה בנביא כתוב (עמוס ח' ב') שיהיה זמן שיבקשו את דבר ד' ולא ימצאו כמ"ש "ישוטטו לבקש את דבר ד' ולא ימצאו", וחז"ל (שבת קל"ח:) למדו מהפסוק הזה שעתידיה תורה שתשתכח מישראל, אמר רשב"י ח"ו לא תשתכח תורה מישראל שנאמר (דברים ל"א כ"א) "כי לא תשכח מפי זרעו" אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ד' ולא ימצאו שלא יהיה הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד, ז"א התורה לא תשתכח אלא הכוונה שלא יהיה כל התורה כולה ביחד במקום אחד, אלא יהיה קצת כאן וקצת כאן השקפה יהיה כאן מוסר יהיה שם הלכה יהיה במקום אחר, ז"א שזה לא יהיה במקום אחד אבל לא שישתכח, על כן אם האדם ירצה לדעת את כל האמת של התורה ביחד גם השקפה וגם אמונה ובטחון וגם מוסר ומדות (כי הכל נמצא בתורה אבל זה יהיה נפרד במקומות) האדם יהיה צריך לחפש את כל זה כל דבר במקום אחר וללקט אותם ביחד למקום אחד, ולזה צריך יגיעה רבא זה מה שיהיה אבל לא שישתכח.

וצריך להבין א"כ למה חז"ל אמרו בלשון כזה שעתידיה תורה שתשתכח שמשמע שכן תשתכח, הרי בודאי ידעו מהפסוק שכתוב כי לא תשכח מפי זרעו, וכבר אמרנו בזה כמה תירושים.

אבל לפי המצב מה שאנחנו רואים היום אפשר לומר בדרך כזה, שאם אדם רוצה לשמוע את דבר ד' אזי אין לו מה לשוטט ולבקש אולי שם ואולי שם ימצא, כך הוא לא ימצא, אבל אם יתקרב להקב"ה יכניס את זה בתוך לבו כך הוא ימצא, זה כן יכול להיות שהתורה תהיה נמצאת בתוך לבו כמו שרואים מברכת התורה שאנחנו אומרים כל יום "ונתן לנו תורת אמת" זה תורה שבכתב "וחיי עולם נטע בתוכנו" זה תורה שבע"פ, א"כ החיי עולם זה התורה שבע"פ שהקב"ה נטע בתוכנו.

וגם ממה דאיתא בגמרא (פסחים ס"ו.) לגבי הדין ערב פסח שחל בשבת

ד ואע"פ שלפי הפשט זה קאי על הנבואה כדאיתא ברש"י ובמצודות וז"ל ישוטטו "ילכו אנה ואנה לבקש דברי נבואה ולא ימצאו", אבל חז"ל (שבת קל"ח:) למדו מזה שזה קאי גם על תורה כי גם תורה זה נקרא דבר ד' ז"א שיבקשו לדעת מה ההלכה ולא ידעו מה לעשות, א"כ באמת כבר חז"ל נבאו לנו על כל מה שיהיה אזי וכלול בזה ג"כ שלא ימצאו דבר תורה גם נבואה נקרא דבר ד' וגם תורה זה גם בכלל דבר ד', והרלב"ג אומר ג"כ שאחרי החרבן נפסק הבת קול א"כ זה לא דוקא נבואה, אלא הכוונה לכל הופעת דבר ד' בכל אופן שהוא זה לא יהיה.

א ודוגמא לזה הנה בכל מוסד של תורה ישיבה או חדר לפעמים יש יוצאי דופן שלא מתנהגים כראוי שהם קבלו תקון להיות נשארים בחוץ ולא ללכת ביחד עם כל התלמידים לאן שהם הולכים אלא הרי הם נשארים לבד, ומי שרואה אותם שהם לבד וישאל וכי אין להם מנהיג ומלמד למה הם לבד נשארו כאן, התירוץ הוא שזה לא כתה אלא הרי זה אותם שנשארו מכל כתה אחד או שתיים ונשארו כאן כדי לקבל את תקונם, כך זה ענין של הדור בסוף הגלות לכן לא שייך להעמיד להם דורשים.

הולכים בדרך לא כמו שהקב"ה רוצה, היום בדור שלנו אפילו בחודש אלול אפשר לומר שרוב אנשים לא מרגישים את החודש אלול כמו שצריך להרגיש, אבל בדורות שלפנינו מסופר על גדולי עולם וגם על שאר אנשים כמה היה התרגשות בחודש אלול של פחד ויראה ועול מלכות שמים בתשובה, יהודים היו פורשים מעצמם מכל דברי חול וישבו כל חודש אלול בבית מדרש ולמדו ולא הלכו למסחר שלהם, אבל היום המושגים אחרים העולם נהיה כבר לא עולם כלל העולם כבר גוסס לכן לא מרגישים כל הדברים האלה.

ז

ויש לומר שצדיק שהוא כן מוחה על עון הדור אזי ממילא הוא לא נתפס בחטא זה ולא חל עליו כל העון של הגזירה של הדור, וממילא צריך להיות אלו הצדיקים שהם מוחים על עון הדור הרי הם לא יהיו נתפסים גם לגבי זה מה שהעולם לא מתעורר בחודש אלול וצריך להיות שהם כן יתעוררו, אבל מכיון שסוכ"ס יש חושך כזה כל השנה שהיום החושך הרי הוא כפול ומכופל, הרי זה גורם שגם אפילו אלו שמוחים על עון הדור לכאורה עדיין לא כל כך רואים ומרגישים את חודש אלול, וצריך להבין למה הרי הם לא נתפסים בעון הדור.

לכן צריך לדעת דהנה יש פסוק הקב"ה אמר (מלאכי ג' ו') "כי אני ד' לא שניתן ואתם בני יעקב לא כליתם" הקב"ה דואג שאנחנו לא נהיה בכליון ח"ו אלא כל מי שרוצה את התורה ואת האמת ימצא זה בתוך לבו, ועל כן מה שאנחנו צריכים לעשות הרי זה רק צריך לחפש את זה בתוך לבו ולגלות את זה כי זה כן נמצא בלבנו, ואנחנו צריכים להאמין שזה נמצא בתוך לבנו, על זה אומר הרה"ק מרוז"ן זצ"ל שמה שכתוב בגמרא (מכות כ"ד.) בא חבוקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה, זה קאי ונאמר בעיקר על דור האחרון על אחרית הימים שאז יהיה הכל תלוי באמונה, וצריך להבין מה הביאור בזה שהעיקר תלוי הכל באמונה הרי בודאי שלא מספיק רק אמונה אלא צריך לשמור את כל התורה כולה, לא כמו שיש היום אנשים שסוברים שיש להם אמונה וזה מספיק להם ולא דואגים לשמור כל התורה כולה בוודאי זה לא מספיק.

אלא הכוונה והביאור הוא שהנקודה של כל דבר יהיה אמונה, ז"א למשל אם יש היום חודש אלול ואנחנו לא מרגישים את החודש אלול כמו שהיו מרגישים בכל הדורות, לא מרגישים שיש איזה הופעה מן השמים לעורר אותנו, בכל זאת אנחנו צריכים להאמין באמונה שכן יש את ההשפעה וההתעוררות מן השמים, הנסיון שלנו הוא שאע"פ שאנחנו לא מרגישים אנחנו צריכים להאמין שכל דבר שחז"ל אמרו הרי זה חי וקיים וצריכים להאמין שזה בוודאי כך, רק מה שאני צריך לגלות את מצפון לבי בעצמי ולתפוס את זה, (אבל לתפוס את זה מבחוץ היום לא יוכל כי העולם מלא בחושך), אבל סוכ"ס מה שאדם עושה בחודש אלול הרי זה עושה פירות ומתקרב להקב"ה יותר מבכל השנה, כל מצוה שאדם עושה בחודש אלול למשל אם לומד תורה בחודש אלול ומתפלל כראוי ומתאמץ להתפלל בכוונה אזי הוא מתקרב להקב"ה יותר מבכל השנה זה חייבים להאמין, רק שלא מרגישים כי יש חושך יש מכת חושך בעולם על זה כתוב (ישעיה ס' ב) והחשך יכסה ארץ.

וצריך לדעת שבאמת במעשים שלנו בחודש אלול יש בו הרבה יותר ברכה והרבה יותר פירות מבכל השנה, ומתקרבים אל ד' בקל יותר מבכל השנה שבהרהור תשובה קלה כבר מתקרבים תיכף להקב"ה ואפילו שלא מרגישים, אבל למה באמת הצדיקים שראויים שירגישו למה הם לא מרגישים הרי הם מחו בעוברי עבירה אז למה גם הם לא מרגישים, התשובה היא זה אצלם בשביל נסיון בשביל תקון מסוים זה לא בשביל עונש אלא בשביל תקון מסוים, והתקון הוא שאנחנו צריכים להחזיק עצמנו באמונה, כי כנראה בכל הדורות לא היו מספיק חיים עם אמונה על כן עכשיו צריך להתחזק באמונה, כל אדם שאין לו מה לתקן לא יורד היום ואפילו צדיקים שתקנו עצמם שיורדים היום יש להם איזה תקון לתקן עדיין, כי היה חסר דבר דק לתקן לכן הוא יורד היום בגלגול כדי לתקן זה.

והנה צריך לדעת כלל חשוב מאד בענין זה והוא כך, (הכלל הזה מה שאני מזכיר עכשיו כבר אמרתי כמה פעמים ועכשיו אני אומר רק בקצור ראשי פרקים), יש פעמים שאדם יורד בשביל תקון מסוים על דבר שהיה חסר לו ואע"פ שהיה צדיק בגלגול הקודם אבל היה חסר לו איזה דבר דק, ובשביל לתקן את הדבר הדק הזה הרי הוא יורד עוד פעם ואז הרי הוא מקבל טבע שנכשל ג"כ בזה ומרגיש את החסרון הזה וצריך לתקן אותו, אבל כדי שירגיש אותו הרי זה לא יורד בצורה דקה כמו שהיה הפגם שלו בגלגול הקודם אלא הרי זה יורד בצורה גסה, שעכשיו אצלו הדבר הדק הזה משפיע עליו שנכשל בדבר הזה בצורה גסה אם במיד או בשוגג או באונס לא משנה איך באיזה צורה, אבל זה

הולכים בדרך לא כמו שהקב"ה רוצה, היום בדור שלנו אפילו בחודש אלול אפשר לומר שרוב אנשים לא מרגישים את החודש אלול כמו שצריך להרגיש, אבל בדורות שלפנינו מסופר על גדולי עולם וגם על שאר אנשים כמה היה התרגשות בחודש אלול של פחד ויראה ועול מלכות שמים בתשובה, יהודים היו פורשים מעצמם מכל דברי חול וישבו כל חודש אלול בבית מדרש ולמדו ולא הלכו למסחר שלהם, אבל היום המושגים אחרים העולם נהיה כבר לא עולם כלל העולם כבר גוסס לכן לא מרגישים כל הדברים האלה.

כל שכן בן בנו של ק"ו אחרי שגם נתפתו לדברי ההגיון לקליפה של עמלק שנעשה שכל התורה קבלו אצלם צורה אחרת ח"ו לומדים תורה שזה לא תורת ד' בכלל לא בצורה שיכולים להשיג תורה, עד כדי כך שאין היום להבדיל בין הגיון אנושי לדעת תורה מפני שלא נגשים לתורה בהשקפה הנכונה ממילא לא יכולים להשיג את האמת של התורה, ממילא גם לא מקבלים את היראה מה שצריכים לקבל על ידי למוד התורה, שהנה בתורה כתוב (דברים י"ד ו') "למען תלמד ליראה את ד'" כשהאדם לומד תורה אזי הרי זה צריך להביא אותו ליראה את ד', אבל אם לא לומד תורה כמו שצריך להיות אזי אפילו שהוא אומר את האותיות של התורה אבל זה לא תורה, ודוגמא לזה יש לראות ממה דאיתא (גיטין מ"ה:) (הב"ם יסודי התורה ו' ח') מין שכתב את התורה הדין הוא ששורפים את התורה הזאת אין לה קדושת התורה ואין לה אור התורה, ואפילו אם יכתוב את המלים של התורה ע"פ הלכה אין לזה דין של כתבי הקודש אלא צריכים לשרוף אותו.

בדומה לזה כך היום הוא המצב צריכים לומר את זה כדי שידעו את זה, היום נתפסו למינות רוב המון עם בעוונותינו הרבים, זה התחיל ע"י שהכניסו למקומות של תורה את הפסיכולוגיא ואת ההגיון האנושי שזה קליפה של עמלק ושל חכמת הגוים, ממילא ע"ז כבר התקלקלו הלבבות ואין הרגשה של בני נביאים ואין הרגשה בתורה ואין הרגשה בתורה, והראיה איך שמזלזלים היום בתורה ומכניסים ומערבים דברי קודש עם חול, דהנה יש היום כל מיני מקומות של תורה שהתחילו להכניס יותר ויותר למודי חול בפרט לנערות בסימנרים ד' ישמרנו, ולומדים שם למודי אקדמיה וכדומה שזה מלא בכל מיני כפירה גרוע ונורא, שמעתי מאדם אחד שיודע קצת מה שהולך בלמודי אקדמיה ואמר אין לנו מושג איזה כפירה נמצא שם באקדמיה ואת כל זה לומדים עם התלמידות ד' ישמרנו, וגם מקימים היום ישיבות לבחורים חלשים ולומדים איתם כל מיני למודי חול גם בבתי ספר ובחדרים, ממש משמידים את כל היהדות בצורה נוראה, רק יחידים אחדים פה ושם שנשארים בלב תמים ובמוח נקי שהם מסוגלים לקבל ולראות את אור התורה באמת לכן יש היום הרבה בבלולים.

עכ"פ הטבע של העולם הולך לפי רוב של העולם והיחידים שהם מעל הרוב אם הם צדיקים גמורים ממש (רק שאנחנו לא יודעים מי זה הצדיק הגמור) יכול להיות שיש להם בהירות בכל דבר, ואפילו צדיקים גמורים נתפסים ג"כ בעוון הדור וכל מה שיורד המצב של הדור והחשכות של הדור הרי זה מכסה גם אותם, וגם אפשר לומר למה הצדיקים נתפסים בעוון הדור מפני שלא מחו בעוון הדור, כל מה שאנחנו סובלים מחטא העגל ששמור לדורות הרי זה מפני שלא מחו (אור יקר להרמ"ק זצ"ל ס' ט' ע"פ הוזה"ק פירשת בלק), הצדיקים נתפסים תחלה בעוון הדור למה כי הם לא מחו בעוון הדור כדמצינו בגמרא (שבת כ"ה.) שבזמן החרבן הקב"ה אמר למלאך שיעשה סימן על צדיקים כדי שהמלאך לא ישחית אותם, אבל מדת הדין קטרגה מה נשתנו אלו מאלו הרי הם גם אשמים בזה שלא מחו בעוברי עבירה והקב"ה קבל את הקטרוג הזה, ואפילו שמעולם הקב"ה לא חזר בו ממדה טובה לרעה, רק בדבר אחד זה שלא מחו בעוברי עבירה הקב"ה חזר בו מטובה לרעה ואדרבא העונש התחיל מהצדיקים, ולמה זה כל כך חמור כי אם לא מוחה בעוברי עבירה אזי כשחל דין על הרשע הרי הוא נדון גם כאילו הוא חטא בכל העבירות האלו והרי זה כאילו שהוא מאבד הזכות של צדיק זה נורא נוראות, זה כמו ח"ו תוהא על הראשונות שאז ממילא מתהפך הטוב לרעה, כי בתוהא על הראשונות מאבד את כל הזכותם שלו (קדושין מ:) זה דומה לזה.

והאור החיים הק' מביא את זה כמה פעמים ומאריך בענין זה שהצדיקים נתפסים בעון הדור, ואומר שעל זה שלא מחו או שלא מחו מספיק בעוברי עבירה יהיו נתבעים ונדונים בגאו"ש ביום הדין הגדול גדולי ישראל וגדולי הדורות, זה גורם שכולם יהיו נתפסים בעון הדור.

היום אנחנו רואים את זה ממש בחוש דהנה אלו האנשים שלפי דרגת הדור הרי הם נחשבים לצדיקים ולמבקשי ד' באמת, הרי הם סובלים כל הסבל מה שקורה בעולם, ולפעמים אפילו תחלה נופל עליהם כל הקושי וכל החושך והם סובלים כל הצרות והיסורין, זה בדיקו כמו בזמן החרבן

בגן עדן, אנחנו רואים מזה כמה גדול היה, ושאל להקב"ה מי בראש הוא או בן ישי אמר לו הקב"ה בן ישי בראש אמר אם כן לא הסכים לתשובה, איך אפשר להבין דבר כזה זה לא מובן, הרי הוא לא היה סתם אדם אלא זה היה בחיר ד', לפני שנפל הקב"ה בחר אותו למלך מפני שהיה צדיק נשגב כמו דאיתא בגמרא (סנהדרין ק"ב). איזה דרגא גדולה שהיה לו, ובכל זאת נפל כל כך עד שהיה חוטא ומחטיא את הרבים, והקב"ה דבר אתו ועדיין סירב לעשות תשובה איך יכול להיות דבר כזה, הרי הקב"ה הבטיח לו שיהיה השני אחר בן ישי לטייל עם הקב"ה בגן עדן ללא שום אדם בעולם רק הקב"ה בן ישי והוא, ואפילו אם נאמר שבן ישי בראש וכי בשביל זה לא כדאי לעשות תשובה וכדאי לו להשאר בשאל תחתית בתמיה, מה עכשיו הרויח שלא עשה תשובה וכי כך הוא עכשיו בראש, הרי הוא נמצא עכשיו למטה לא רק מדוד בן ישי אלא מכל אדם מישראל ויותר מזה שאין לו חלק לעוה"ב נשאר בשאל תחתית, א"כ למה אמר שלא רוצה הרי זה טפשות שאין לזה הסבר כלל.

התשובה היא כך, זה שהקב"ה עורר אותו ואמר לו שיחזור בתשובה זה לא היה מספיק כי זה היה באיתערותא דלעילא, התשובה צריכה להיות באיתערותא דלתתא צריך להיות מאדם בעצמו ולכן התעוררות מהקב"ה זה עדיין לא מספיק, ירבעם היה צריך להוסיף תשובה בהתעוררות שלו ומה שהיה צריך להוסיף זה לתקן את השורש של החטאים שלו, מה השורש של כל החטאים שלו איך נפל, איתא בגמרא (סנהדרין ק"א): "גסות הרוח שהיה בו בירבעם טרדתו מן העולם" ז"א הכבוד מפני שהיה קשה לו לקבל שמכבדים את מלכי בית דוד יותר ממנו, שבבית המקדש כולם עמדו ורק למלכי בית דוד היה להם זכות לישב בבית המקדש, והוא היה ממלכי ישראל ומלכי ישראל לא ישבו אלא צריכים לעמוד כמו כל אדם, וברגלים כאשר כל בני ישראל יבואו לבית המקדש ויראו אותו עומד לא יהיה יכול לסבול את זה שיהיו רואים שמלכות בית דוד יותר חשובה ממנו, בגלל זה נפל לו עצה שיבטל לעלות לרגל וביטל את המצוה של עליה לרגל והעמיד את העגלים¹.

אבל כשבא הקב"ה ועורר אותו לעשות תשובה אם הוא לא יתקן את הענין של הפגם שלו זה לא מספיק, והענין שלו הוא כבוד שרצה להיות ראשון ולא שני לא פחות מבן דוד זה מה שהיה בלב שלו הגאווה שזה היה השורש של החטאים שלו על כן זה היה צריך לתקן בעצמו, ולכן אפילו שיעשה תשובה זה לא מספיק עד שיתקן השורש, ולתקן השורש הקב"ה לא מעורר אותו אלא הרי הוא צריך לבד להתעורר כי אם הוא לא מתעורר מעצמו הרי זה לא שווה, הקב"ה מעורר את האדם בכל דבר אבל השורש צריך האדם בעצמו לחפש את זה ולעשות תשובה על זה, זה מה שהקב"ה משאיר לאדם בעצמו זה הנקודה אחת שהאדם צריך שיבוא ממנו.

והנה כל זמן שהאדם לא חוזר בתשובה ולא מכיר בחטאו אזי החטא שולט עליו, כדמצינו בגמרא (ברכות ס"א): רשעים יצה"ר שופטן כמו שמסביר רש"י (והמאירי) ששולט עליו ז"א שהקליפה של העבירה זה שולט על האדם כל זמן שלא תקן את זה, לכן ירבעם בן נבט לא יכל להתאפק אפילו אם רצה כי היה צריך לחזור בתשובה על שורש החטא ולהכניע ולומר חטאתי עויתי פשעתי, אבל מכיון שלא חזר בתשובה על השורש לכן לא התעורר לתשובה גם על מה שכן הקב"ה היה מעורר אותו על זה, כי לא היה מגיע לו אחרי שהיה חוטא ומחטיא את הרבים לא היה לו זכות וכח להתעורר כי היה צריך קודם לשבור מעצמו את קליפתו של שורש החטא שזה הגאווה, ומכיון שלא תקן את זה לכן לא היה יכול לוותר על זה אלא בעל כרחו יצא הטינא מלבו, היה עדיין טינא קטנה בלבו שנשאר וזה בעל כרחו יצא וכבר לא היה יכול להתגבר על זה והיה דומה כמו שיכור לכן אמר להקב"ה שלא רוצה אלא א"כ הוא יהיה בראש, זה סימן שלא תקן את שורש החטא הזה כי עדיין רצה גאווה, על כן הקליפה היתה מלפפתו ומלואו אותו ולא היה יכול לשלוט על זה.

דומה לזה כך הוא המצב של היום, יש היום אנשים אפילו שהם אנשים חשובים שומרי תורה ומצוות אבל יש להם טינא בלבם שלא מתקנים את זה, ודוקא היום בדורנו זה הזמן של התקון לזה כי זה הסיבה שירדו היום בשביל לתקן את הטינא הזאת, והטינא הזאת שיש בלבם הרי זה הנסיון היותר קשה בשבילם, אבל מכיון שלא מתקנים את הטינא הזאת לכן הרי זה מביא אותם למצב כזה שבעל כרחם יוצא הטינא הזאת בגלוי והם כבר לא יכולים להתאפק כי זה כמו שולט עליהם, ולכן הם מדברים שטותים

יורד בצורה גסה מאד מאותו הפגם שהיה לו פגם בדבר דק שהיה פעם, זה דבר ברור כבר הבהרתי את זה כמה פעמים.

כֵּן יש אנשים שבשורש נשמתם הרי הם צדיקים והיום הם מרגישים נסיונות גסים ויצה"ר גס שמתנפל עליהם, הסיבה היא מפני שיש להם איזה דבר דק שצריך לתקן שם, והעצה לזה היא אמונה למשל אדם עושה תשובה ולא רואה שמתעלה צריך להאמין שכן מתעלה, האדם מנסה לעשות ולא מצליח צריך להאמין שכן מצליח, בדורות הקודמים כאשר האדם היה לומד ומייגע עצמו על התורה, אזי איך ידע שכבר השלים את חוקו והצליח, כאשר הוא ראה שהוא זוכר כבר הסוגיא ונהיה ברור לו הסוגיא ההלכה נעשית לו ברורה אזי יודע שהצליח, אבל היום בדורנו זה לא כך היום יכול להיות שילמד וייגע עצמו ולא יודע מתי הצליח ומתי לא כי לא מרגיש את הבהירות ולא נעשה ברור ונשאר איך שהיה, אבל העיקר שהשקיע בעבודה ועשה את העבודה בכל האפשרות שלו, אזי צריך להאמין שכן הצליח וזה יתגלה לו בעולם העליון, כי אם עשה כל מה שיכול בכוחו ולא יכול יותר אזי צריך להאמין שהצליח ואע"פ שלא רואה שהצליח.

זה מה שאומרים המפרשים על מה שכתוב בגמרא (מגילה ו): יגעתי ומצאתי תאמין בדור הזה אפשר לפרש פירוש כזה (כמדומה שכן שמעתי ואם לא אזי יש לפרש כך) יגעתי ומצאתי תאמין אם יגעתי מספיק אתה צריך להאמין שמצאת, אפילו אם זה לא מתגלה לך עכשיו אבל זה יתגלה לך בעולם העליון זה שמור בשבילך, כי גמרת את התקון שלך אזי זה ישלים לך לעתיד לבא, כשתתקרב לגלגול הראשון כשתחזור למקום שהייתה אז תראה שמצאת, שם זה יתגלה לך שכבר קבלת את זה, כך זה צריך להיות היום.

ה

והנה צריך לדעת יסוד חשוב בעבודת ד' דהנה כאשר האדם עושה איזה תכנית לקבל על עצמו כל מיני קבלות, אזי הרי הוא צריך להתחיל תמיד מדבר קטן צריך לתפוס תמיד מעט מעט ולהתעלות כך לאט לאט ואח"כ עוד מעט ועוד מעט² וכ"ש בתשובה הרי זה כך, ועל כן בחודש אלול צריך לקבל על עצמו דבר קטן שמשער שיוכל לעמוד בזה זה יהיה לו חוק ולא יעבור, וכשמקיים את זה ורואה שכבר הולך לו קל אזי יקבל עוד משהו ועוד משהו וכך לאט לאט להתעלות עוד משהו ועוד משהו.

והנה כשמגיע חודש אלול לפעמים יש לנו נסיון קשה מפני שהאדם מנסה לעשות ושוב פעם נופל, צריך לדעת מה שהאדם עושה ורואה שגם זה לא הצליח גם יאמין שזה הצליח על כן לא יתייאש לעשות עוד פעם ועוד פעם אפילו אם זה אותו הדבר הרבה פעמים, ואפילו אם יעבור כך כל חודש אלול בכל זאת לא יהיה מרפה ידיו ולא יהיה מתרשל ולא מתייאש אלא מה שקבל על עצמו שעוד פעם יקבל ועוד פעם יקבל, ואפילו אם רואה שמה שהוא מקבל הרי הוא שוכח לקיים את זה או שנהיה לו טרדות ולא מקיים את זה באיזה אופן שהוא, שבדרך כלל אז האדם נופל ביאוש שהנה עבר כבר יום אחד מחודש אלול ועוד יום ועשה כל מיני תכניות וחשבונות מה שיעשה, ופתאום הוא שוכח או שהוא טרוד לא יכול לקיים את זה והוא מתייאש ונופל ברוחו, צריך לדעת שזה דווקא הנסיון שלנו שלא ליפול ברוחנו ולא להתייאש אלא להאמין שיגיע מצאת, לא מצאת תייגע עוד פעם תעשה עוד פעם בסופו של דבר תמצא אם לא תמצא את זה בעולם הזה אזי תמצא את זה בעולם העליון, אבל העיקר שלא להתייאש אלא להתחיל עוד פעם ועוד פעם.

בחודש אלול בפרט האדם צריך כל הזמן להלחם ולא להתייאש בשום פעם, מי שהפגם שלו בגלגול הקודם היה שהתייאש יותר מדי זה הפגם שלו, לכן עכשיו יש לו נסיון כל הזמן שהמצב מביא לו שיתייאש וזה התקון שלו שעם כל זאת לא יתייאש בשום פעם, אם האדם רואה שזה הולך לו כך כל הזמן בחודש אלול צריך להאמין שזה התקון שלו שלא יתייאש, כי יכול להיות שזה השורש של החטאים שלו מה שהיה מתייאש.

ט

הנה בשמים דנים מה שחטא בכל השנה לפי השורש של החטא ולכן תמיד צריך לתקן גם את השורש של החטא ואם השורש לא תקן אזי לא הצליח בדבר, ויש לראות את זה ממה שהיה עם ירבעם בן נבט שלא רצה לעשות תשובה כדאיתא בגמרא (סנהדרין ק"ב), שהנה אחרי שירבעם בן נבט היה חוטא ומחטיא את הרבים והכניס כל כלל ישראל בע"ז, בכל זאת הקב"ה דבר עמו ואמר לו ליבעם בן נבט חזור בך ואני אתה ובן ישי נטייל

¹ ואיך קבלו את זה ממנו לעבוד ע"ז כי מסתמא אמר פלפול שזה לא ע"ז ובאמת היה גדול בתורה וממילא עשה איזה פלפול להוכיח שזה מותר זה לא ע"ז זה מצוה, עכ"פ הקשיבו לו וקבלו ממנו.

² אחר שאמרתי את זה משהו אמר לי שזה כתוב בחתם סופר החדש שמישהו עשה לפני חמש עשרה שנה דברים חדשים מחתם סופר בכתב יד, הוא אמר את זה על הפסוק מה ד' שואל ממך כי אם ליראה.

להבליים ומגלים את כשלונם ואת קלונם בעצמם ולא יכולים להתאפק מזה, זה כמו יוצא בכפיה, קלונם מתגלה ברבים ואין יכולים לעצור את זה, כמו שהיה אצל ירבעם שהקב"ה מדבר עמו והוא לא יכול לוותר, בזה אנחנו נבין המצב מה שקורה היום.

היוצא מכל האמור מה שצריכים לדעת שבחודש אלול אנחנו צריכים להתעקש ולא ליפול ביאוש אלא כל פעם להתחזק ולהתחיל עוד פעם ועוד פעם, באלול זה זמן שקל מאד למצוא את הקב"ה מפני שנשפע מן השמים כח להיות מבחין בין טוב לרע, ז"א הבלבול והתערובות של חטא עץ הדעת שקרה לאדם הראשון הקב"ה עוצר את זה ולא נותן לזה לצאת כאילו מסיר את זה, וזה נותן לנו עינים לראות להבדיל בין טוב ורע ולבחור בטוב האמיתי ולמאוס ברע האמיתי, לזה הכח כל אדם יכול להגיע בחודש אלול, האדם צריך לרדוף אחר זה ולרצות לראות באמת את חטאיו, ולא יהיה כמו אותם אנשים שהם לא מסוגלים להכיר שהם חוטאים באמת, ומחזיקים עצמם שהם יראי ד' ומבקשי אמת לעבוד את ד', ולא יכולים לקבל על הרעיון שאולי גם הוא יש לו לבדוק אם יש לו עבירות שפשוט נכשל בהם כמו כל אדם, ושיש לו קושי שלו להתגבר על היצר ויש דבר שצריך לתקן שבזה הרי הוא נכשל ופושע, ואפילו שנדמה לו כל מיני פלפולים ותירוצים להצדיק את עצמו, אבל האדם צריך לחשוש אולי התירוצים מה שמתרץ לעצמו הם לא אמיתיים.

צריך לדעת אין היום אדם שלא חטא אלא כולנו חייבים, דהנה מצינו בגמרא (סנהדרין צ"ח.) אין בן דוד בא אלא או בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב, מה הפירוש שכולו חייב בודאי שאין הפירוש שכולם יהיו רשעים ופושעים וכופרים ח"ו, שהרי מצינו בגמרא (סנהדרין צ"ז.) אין בן דוד בא אלא עד שיחזרו כולם בתשובה א"כ מה הפירוש כולו חייב, אלא הכוונה היא שכל אדם יש לו איזה משהו שהוא חייב בו שאינו צדיק מושלם בלי שום חטא, והנה לומר שהיום זה דור שכולם צדיקים זה א"א לומר שהרי אנחנו רואים חלק מהדור וודאי לא צדיקים, אם אדם יכול לדמות לעצמו שהוא צדיק אבל יראה כל הדור איך שהם, והרי המשיח יגיע או בדור שכולו חייב או כולו זכאי ואם לא כולו זכאי אזי ממילא נשאר שכולו חייב, אבל כולו חייב אין הפירוש שכל כולו חייב אלא הפירוש שכל אחד יש לו איזה דבר שהוא חייב בו, כי מכיון שהדור הרי הוא כל כך דור מקולקל כמו בדור של המבול הרי זה זה משפיע גם על הצדיקים מעט, כדמצינו בדור של המבול שקלקול הדור השפיע גם על נח דהנה כתוב על נח (בראשית ו' ט') צדיק תמים היה בדורותיו ואמרו חז"ל (סנהדרין צ"ח.) יש שדרשו שרק בדורו היה צדיק אבל בדורו של אברהם לא היה נחשב לצדיק שלא היה בדרגת אברהם אבינו כי לא היה מושלם, ולמה לא היה מושלם כי מעשה הדור שקלקלו מאד הרי זה הוריד אותו בע"כ ולכן לא היה בכוחו להיות צדיק גמור, וכ"ש לפי מה שכתוב שהיה טענה עליו על שלא מחה בדור (בזוה"ק ויקרא ט"ו.) איתא שהיתה עליו טענה למה לא התפלל על הדור שינצל) לכן לא היה יכול להיות צדיק גמור.

אנחנו צריכים לדעת שכל חודש אלול עד יוה"כ יש לנו לעשות חשבוננו של עולם כל הזמן, עוד פעם ועוד פעם לעשות חשבון אולי נמצא את מה שצריכים לתקן באמת את השורש של החטא, ברגע שהאדם מתקן את השורש ממילא יהיה לו קל כל הדרך כבר ירגיש שינוי שכבר הולך לו בקל, אבל כל זמן שלא תפס את השורש של החטא אזי הרי הוא צריך להמשיך בחודש אלול לעשות חשבון הנפש עוד פעם ועוד פעם לעשות כל יום ולא יתאכזב, ז"א אפילו שמתאכזב אבל לא יתייאש ולא יפול ברוחו ממה שלא הצליח אתמול ואפילו אם לא הצליח כלום בכל זאת יקבל על עצמו עוד פעם קבלה ועוד פעם.

יש כאלו שבערב ראש חודש אלול לפני שהולכים לישון בלילה כשעושים חשבון נפש אזי מקבלים קבלות על מחר מראש חודש אלול להתחיל התחלה חדשה, והנה כשמגיע ראש חודש אלול פתאום הוא שוכח ובסוף היום הוא נזכר שכבר מאוחר לא יכול כבר לעשות מה שחשב, ואז הוא מתחיל עוד פעם ועוד פעם מה שלא הצליח לעשות או מחמת ששכח או מחמת כל מיני מניעות, אבל כאשר זה קורה כמה פעמים אזי הוא מתייאש כי חושב שכבר לא יצליח, צריך לדעת שזה הנסיון שלו שלא יתייאש עד שימצא את השורש ואז יהיה נתפס הדבר, אבל כל כמה שלא מצא את השורש לכן לא נותנים לו לעמוד בזה אלא הוא נופל כל פעם, אבל בכל זאת הוא צריך שלא להתיאש בשום פעם אלא לחפש כל הזמן זה התפקיד של האדם לחפש, ואם ימצא את זה אפילו ברגע אחד של החיים שלו זה גם יהיה טוב, זה לא משנה מתי כי ברגע שעושה את שלו (כלומר שלא מתייאש אלא מתחיל עוד פעם ועוד פעם) אזי צריך להאמין שבסופו של דבר ימצאנו, ואם לא ימצא את זה עכשיו יתחיל עוד פעם ועוד פעם עד סוף החיים שלו, הקב"ה כבר חישב את החיים שלו שאם יתאמץ כל החיים שלו בסוף החיים ימצאנו, לא בחנם הקב"ה הורידו עוד פעם לעוה"ז, זה הענין של חודש אלול וזה ענין של כל המצב של הזמן.

מדבר ומזכיר לעצמו כל הדיני תורה שעברו עליו ושבאו אליו בטענין איפה שהיה רב שם, ועל כל פסק שפסק חשב עוד פעם ועשה חשבון עם נפשו אם הוא פסק כהלכה. ^ט הוספת המעתיק, מוסב בטהרת הקודש מאמר מארי דחושבנא פ"ב וז"ל, כי היכל מיוחד בשמים שזה היכל קדוש ונורא, שנקרא היכל מארי דחושבנא (ומי שהוא מהמארי דחושבנא זוכה ליכנס בזה היכל לאחר אריכת ימיו ושנותיו), ועוד מי שזוכה לשוב אל ה' ולהיות ממארי דחושבנא, הגם אם חטא ופגם לפני ה', ומחויב לירד שאולה בגיהנם, אינו משתתה שם, אלא עולה משם בהקדם. כמובא בזוה"ק (פרשת קרח קמ"ח).

הוא יושב היטב בין שלכאורה צריך להבין איך יתכן דור שכולו חייב הרי יש בחירה ואולי יבחרו בטוב, אלא אין הכוונה בחירה הבחירה כבר היתה להם בגלגולים הקודמים, אלא הכוונה שכל מי שנמצא בדור הזה אזי הרי זה סימן שיש לו מה לתקן מידורות וגלגולים שעברו זה הכוונה שכולו חייב שיש לו מה לתקן.

יש לדעת עוד דבר חשוב והוא כך שלא יכול האדם לגמור את התקון שלו ולא יכול להגיע לתקון הזה אפילו אם ירצה אלא התקון יקח לו זמן עד שיעבוד על זה כל ימיו או עד שיגיע המשיח, דהנה האדם ירד לעולם עם מספר שנים כמה שיש לו לחיות אחד שבעים שנה אחד שמונים אחד תשעים אחד מאה ועשרים אבל כל אחד יש לו התקון שלו שהקב"ה נותן

וכמו"כ היום יש לנו דור המבול ודור הפלגה ודור של סדום וכל הקליפות של זמן הבית של ע"ז הכל נמצא היום בעולם, כל העזי פנים שבדור שמתחלת בריאת העולם, ולכן א"א לנו להיות צדיק גמור אלא כל אחד יש לו משהו שהוא חייב והוא צריך למצוא את הנקודה הזאת שלו מה שהוא חייב בזה ולתקן אותה, כל מי שיריד היום אפילו צדיק הרי זה סימן שיש לו מה לתקן שיש לו איזה נקודה שבזה הוא לקוי וצריך לתקן את זה, כי אם לא אז לא היה נמצא בדור הזה, הקב"ה יודע שהדור הזה יהיה שכולם יהיו חייבים לא יהיה כולו זכאי אזי לכן לא מוריד בדור הזה צדיקים כאלה שכולם זכאים אלא כל אחד יש לו מה לתקן זה הפירוש במה שכולו חייב.

יא

ולאור זאת יתיישב היטב בין שלכאורה צריך להבין איך יתכן דור שכולו חייב הרי יש בחירה ואולי יבחרו בטוב, אלא אין הכוונה בחירה הבחירה כבר היתה להם בגלגולים הקודמים, אלא הכוונה שכל מי שנמצא בדור הזה אזי הרי זה סימן שיש לו מה לתקן מידורות וגלגולים שעברו זה הכוונה שכולו חייב שיש לו מה לתקן.

^ה בתקופה שלמדתי כאן בא"י הייתי נמצא הרבה אצל הטשעובינר רב זצ"ל שהיה נחשב מגדולי הדור והייתי קצת בן בית אצלו, וחדישים האחרונים לימי חייו כבר לא הייתי אצלו אבל שמעתי מהחברים שלי שהיו שם שאמרו שחזר על כל הדיני תורה שהיו לו, והיה

מקב

הנה יש אנשים שמזכים את הצבור בדברים חשובים, והזדמן לפני לאחרונה קונטרס ליקוט מהדברים של החזו"א מימרות מה שאמר החזו"א לגבי מצב הדור, והזכרתי כבר הרבה מימרות ממה שראיתי בקונטרס הזה, שרואים משם איך שהחזו"א היה קיצוני וקנאי גדול ודיבר הרבה פעמים על החשיבות של נטורי קרתא והקנאים שמוחים ובחשיבות של ר' עמרם בלויא (ז"ל), דיבר על זה ממש בצורה נפלאה ובהערכה שאין כמוהו, ואמר שהם מצילים את העולם הכל בזכות המחאות שלהם שבה הם מבטלים את כל הקטרוגים, ודיבר ג"כ מאד חריף נגד הציונות כל זה כבר הזכרתי לצבור, והנה עכשיו ראיתי קונטרס כזה אותו האדם שעשה ליקוט מהחזו"א עשה ליקוט יפה ג"כ מדברי הגר"ז והגר"ח מבריסק ויש שם הרבה דברים חשובים שהצבור צריכים לדעת אותם שרואים משם מה שקרה לדור שלנו היום איך מסלפים את הדרך המסורה, ולכן רציתי להקריא כמה דברים חשובים בכדי לדעת את השקפת היהדות המסורה, אבל לפני כן יש להקדים הקדמה חשובה וזה כך.

הנה עברנו מלחמת עולם שניה מה שקוראים שואה גשמית גדולה מאד, שהיה גזירת הריגה על כל הכלל ישראל מה שרצו העמלקים שבדור הנאצים ימח שמם להשמיד היהודים, ובגלל הקטרוג של החטאים מעשה בעל דבר הצליח להשמיד שש מליון יהודים בעוונותינו הרבים.

ואחר השואה הגשמית זה לא נגמר השואה אלא התחיל שואה רוחנית זה היה נסיון גדול, הם השמידו את כל הת"ח הגדולים שהיו בבחי' החרש והמסגר ולא נשארו כבר החרש והמסגר בגלות של אחרי השואה שלפני כשבעים שנה, הקב"ה השאיר רק שרידים, אצל החסידים היו כמה אחדים קדושים שנשארו מכל מה שהיה אצל בני"י באירופה לפני השואה, וגם מהליטאים הקב"ה השאיר לנו שהם העמידו והקימו את הדור אחרי השואה, מהליטאים הקב"ה השאיר שני גאונים גדולי עולם זה הגר"ז והחזו"א שהם הודיעו והכינו לדורות הבאים ולדור האחרון את ההשקפה הנכונה שנשכחה בעוונותינו הרבים מאתנו, שכל כך נתערטל כלל ישראל מכל מה שהיה להם, והם היו שרידי דור הישן שמסרו את המסורה לכלל ישראל את ההשקפה של היהדות, הקב"ה השאיר לנו שני גאונים שלפחות הם מסרו והמשיכו והעבירו את השקפת היהדות לדור הבא, כהיום זה גם כבר נשכח אצל הרבה אבל בכל אופן לכל הפחות זה נדפס אפשר למצוא את זה, ועל כן בכדי לדעת קצת מהשקפה של היהדות מה שהעבירו לנו, רציתי לומר כמה דברים מאותו הקונטרס מהגר"ז ומהגר"ח מבריסק זצ"ל,

היום יש ירידה נורא ואיום וקלקולים נוראים בחדרים בת"ת בסימנים של הנערות במוסדות התורה של הבחורים והילדים, ובפרט בשנה זו תשע"ז חלה ירידה נוראה שאין מלים לתאר את זה, כבר התחלנו לדבר על זה בתחלת השנה אבל זה ירד כל כך שכבר א"א לדבר על זה כי אם נדבר על זה יום ולילה לא נגמור, כל יום או יומים יש עוד חדוש בקלקול.

והנה עכשיו לאחרונה לפני כמה ימים סיפר לי יהודי אחד על מוסד חשוב של בנות שנחשב מהיותר טובים שהוא שולח את בנותיו לשם, והוא בודק תמיד את כל הבחינות מה שנותנים לבנות שלו, ואמר לי מה שלומדים שם ד' ישמרנו זה נורא נוראות, לומדים שם הסטוריא על הנצרות ועל המוסלמים ומי היה הנביא שלהם ומה היה ומה אמר ואיך צריך להתפלל ולעשות לפי הדת שלהם וכל מיני דברים כאלה, והנערות לומדות את זה וצריכות לענות בחינות על זה, וביחד עם זה באותה הסטוריא להבדיל אלף אלפי מליון הבדלות בין קדושה לטומאה, הם לומדים גם על ר' יהושע בן לוי באיזה זמן היה ר' יהושע בן לוי ומה אמר וכדומה, וביחד עם המבחן הזה על הגוים אחרי המבחן על הנביא שלהם ימח שמו ד' ישמרנו באותו דף אחד עושים מבחן על ר' יהושע בן לוי, לא נשמע דבר כזה בישראל וזה כבר מהסימנים הטובים, והוא תיכף התקשר להנהלה ושאל אותם מה זה איך עושים כדבר הזה, ואמרו לו אם אתה לא רוצה אזי יפטרו את בנותיו מכל השאלות האלו שלא יענו את זה כי הוא מבקש, אבל הם לא רואים בזה דבר רע ולא מבינים מה רע בזה.

אבל החפשיים כן מבינים בעוונותינו הרבים זה מה שנקרא תכנית הליבה שהמטרה של זה שעל ידי כך הם רוצים להוריד את כל היהדות שיהיה להם שווה כולם, וכמו דאיתא בחז"ל (משניות ידים ד' ח') שאמרו פרושים לצדוקים קובלין אנו עליכם צדוקים (כלומר מתרעמין אנו על מדותיכם) שאתם כותבים ומזכירים שם ד' ושם ע"ז ביחד, כמו"כ כאן הקלקול הוא שזה מקרר מפני שזה נותן להם הגישה שהם מסתכלים על זה ועל זה בשווה שזה הסטוריא וזה הסטוריא, ולכן בדוקא עושים כך שבדף אחד ביחד יהיה ר' יהושע בן לוי ח"ו להבדיל עם הנצרות, הם לומדים ביחד מה הדת של בני"י ומה הגדולים של בני"י ומה הדת והגדולים של הנוצרים והמוסלמים זה דוגמא אחת מאלפי דברים, בצורה כזאת הרי בודאי שלא יכול לצאת מזה אמהות של בני"י וכמו"כ לא יכולים לגדל ילדים ליהדות בהשקפה הזאת, זה מה שקונים שם זה המצב הנורא שיש, ומכיון שאין מי שיהיה מדבר על זה לא שמעתי ולא ראיתי שיש איזה גדולים שיוצאים נגד זה, וחז"ל אמרו (אבות ב' ה') במקום שאין אנשים השתדל להיות איש לכן אני מדבר על זה שנדע שזה המצב שלנו.

ועוד סיפר לי היהודי הזה (שהוא אבך בן תורה שיושב ולומד כל השנים בכלל וכבר לא צעיר) שהוא קורה הדברים שלנו והוא מבין הרבה דברים מהגליונות שלנו ואמר שזה כל כך מחיה אותו, שהנה הוא למד פסיכולוגיא עד שהבין ועמד על הדבר מה שקורה כאן שכל הפסיכולוגיא הרי זה גוישקייט (לא יודע אם זה ע"י קריאת הדברים שלנו או לא), והיום הוא שונא של הפסיכולוגיא ואמר לי שכמה שאני חושב שזה לא טוב הרי זה הרבה יותר מזה יש שם כפירה כי הוא למד ומבין את זה טוב ויודע שזה מלא כפירה, וזה אני כבר ידעתי אבל הוא רצה לומר לי חדושים נוראים, שהנה יש היום מחברים חבורים

הנה יש אנשים שמזכים את הצבור בדברים חשובים, והזדמן לפני לאחרונה קונטרס ליקוט מהדברים של החזו"א מימרות מה שאמר החזו"א לגבי מצב הדור, והזכרתי כבר הרבה מימרות ממה שראיתי בקונטרס הזה, שרואים משם איך שהחזו"א היה קיצוני וקנאי גדול ודיבר הרבה פעמים על החשיבות של נטורי קרתא והקנאים שמוחים ובחשיבות של ר' עמרם בלויא (ז"ל), דיבר על זה ממש בצורה נפלאה ובהערכה שאין כמוהו, ואמר שהם מצילים את העולם הכל בזכות המחאות שלהם שבה הם מבטלים את כל הקטרוגים, ודיבר ג"כ מאד חריף נגד הציונות כל זה כבר הזכרתי לצבור, והנה עכשיו ראיתי קונטרס כזה אותו האדם שעשה ליקוט מהחזו"א עשה ליקוט יפה ג"כ מדברי הגר"ז והגר"ח מבריסק ויש שם הרבה דברים חשובים שהצבור צריכים לדעת אותם שרואים משם מה שקרה לדור שלנו היום איך מסלפים את הדרך המסורה, ולכן רציתי להקריא כמה דברים חשובים בכדי לדעת את השקפת היהדות המסורה, אבל לפני כן יש להקדים הקדמה חשובה וזה כך.

הנה עברנו מלחמת עולם שניה מה שקוראים שואה גשמית גדולה מאד, שהיה גזירת הריגה על כל הכלל ישראל מה שרצו העמלקים שבדור הנאצים ימח שמם להשמיד היהודים, ובגלל הקטרוג של החטאים מעשה בעל דבר הצליח להשמיד שש מליון יהודים בעוונותינו הרבים.

ואחר השואה הגשמית זה לא נגמר השואה אלא התחיל שואה רוחנית זה היה נסיון גדול, הם השמידו את כל הת"ח הגדולים שהיו בבחי' החרש והמסגר ולא נשארו כבר החרש והמסגר בגלות של אחרי השואה שלפני כשבעים שנה, הקב"ה השאיר רק שרידים, אצל החסידים היו כמה אחדים קדושים שנשארו מכל מה שהיה אצל בני"י באירופה לפני השואה, וגם מהליטאים הקב"ה השאיר לנו שהם העמידו והקימו את הדור אחרי השואה, מהליטאים הקב"ה השאיר שני גאונים גדולי עולם זה הגר"ז והחזו"א שהם הודיעו והכינו לדורות הבאים ולדור האחרון את ההשקפה הנכונה שנשכחה בעוונותינו הרבים מאתנו, שכל כך נתערטל כלל ישראל מכל מה שהיה להם, והם היו שרידי דור הישן שמסרו את המסורה לכלל ישראל את ההשקפה של היהדות, הקב"ה השאיר לנו שני גאונים שלפחות הם מסרו והמשיכו והעבירו את השקפת היהדות לדור הבא, כהיום זה גם כבר נשכח אצל הרבה אבל בכל אופן לכל הפחות זה נדפס אפשר למצוא את זה, ועל כן בכדי לדעת קצת מהשקפה של היהדות מה שהעבירו לנו, רציתי לומר כמה דברים מאותו הקונטרס מהגר"ז ומהגר"ח מבריסק זצ"ל,

א: הגר"ח מבריסק אמר ופירש על הפסוק בפרשת נצבים (דברים כ"ט כ"א) "ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבוא מארץ רחוקה", הכוונה גם על הגוים שבאים מארץ רחוקה וגם על הדור האחרון, ובהמשך הפסוקים כתוב "וראו את מכות הארץ ההיא ואת תחלואיה אשר חלה ד' בה וגו', ואמרו מה חרי האף הגדול הזה, ואמרו על אשר עזבו את אלקי אבותם" "ואמר הגר"ח נמצא כאן בפסוק הזה (שכתוב "בניכם והנכרי אשר יבוא מארץ רחוקה" שהם ישאלו מה חרי האף הגדול הזה) נבואה מרה ואיומה והשוואה נוראה, והיינו הדור האחרון שיהיה בתקופת הגאולה ידע על היהדות כמו הנכרי אשר בא מארץ רחוקה", ז"א הדור האחרון לא ידעו מהיהדות כמו גוי ונכרי מארץ רחוקה שלא יודעים מהיהדות כך הם הדור האחרון לא ידעו מהיהדות.

וזה רואים היום שנשכח אצל הרבה השקפת היהדות, אבל הקב"ה השאיר לנו את הגדולים האלה והתקיים מש"כ שהתורה לא תשכח מפי זרעו, ואם לא הגדולים האלה לא היה לאדם מאיפה להוכיח נגד מה שמדברים היום, המושגים היום של המון עם מכלל ישראל בעוונותינו הרבים הרי הם כל כך גרועים וכל כך ירדו עד שלא יודעים כלום מהיהדות, ולכן כשיראו את המצב שיהיה ח"ו במלחמת גו"ג וכשיהיה נחרב שני שלישי מן העולם אזי יתמהו מה חרי האף הגדול הזה, שהרי הם היו מחזיקים ואומרים שהדור הזה הרי הוא דור דעה זה אכשר דרא, יש הרבה שמדברים כך שהדור הזה זה ממש כמו דור של חזקיהו המלך (כך שמעתי פעם שיש דרשנים שכך דרשנים) היום יש כל כך הרבה תורה וחסד שהדור הוא מושלם לא רואים שום חסרון, א"כ למה יש כל הצרות הם תמהים לא יודעים למה, הם לא מבינים את היהדות כמו שהנכרי לא מבין.

ב: הגר"ח אמר על הגמרא (סוכה מ"ה): ראיתי בני עליה והם מועטים אם שנים הם אני ובני הם, ביאר הגר"ח שהגמרא לא אמרה דבר זה בדרך סיפור ומליצה, אלא נאמר כאן הלכה אף אם אין בכל העולם אלא שנים שהם בני עליה חובת האדם להיות מאותם בני עליה, ויש להוסיף ולהסביר את

על כן המלמד שלא משפיע לילדים חמימות והתלהבות ואהבת התורה והאמונה ובטחון ויראת ד' וקבלת עול מלכות שמים הרי זה לא עשה את חובתו של המלמד כלל, היום מבינים בטעות שמלמד זה נקרא שצריך ללמוד אתם החומר מה שמבקשים שיהיה להם דפים של בחינות ויצליחו לענות על השאלות וזה הכל, כמה מלמדים אמיתיים יש היום שמלמדים יראת שמים יש אחדים מעט מעט, ילדים שזוכים שיהיה להם מלמד כזה אשריהם, אבל השאר רובא רובא לא מלמדים מכל זה כמעט כלום לא לילדים קטנים ולא לילדים היותר גדולים ולא לתלמידי ישיבות, יש אחדים פה ושם היום זה ירד לגמרי הדרך איך שהיו מלמדים בדורות הקודמים.

ד: ועוד מאותו הליקוט מובא מהגר"ז שאמר שלא שייך ללמוד בתלמודי תורה ספר היסטוריה אפילו אם המחבר היותר טוב, מפני שלספרי היסטוריה יש טבע ונטיה להכריע ולחוות דעה על מאורעות ודברים שונים שארעו במשך השנים, בו בזמן שחלק גדול מהדברים הוא שנוי במחלוקת בגמרא, עד כמה מסוכן לסמוך אפילו על ספר היסטוריה הטוב ביותר עכ"ל.

כ"ב מחבר שכותב היסטוריה הוא מכניס בכל דבר ההגיון שלו וההסבר שלו, ואנחנו צריכים להסתכל על זה לפי התורה יש דברים שמובא בגמרא בדעת תורה בדעת חז"ל אחרת ממה שהם מבינים ואת זה לא לומדים אתם, לומדים אתם רק מתוך ספרי היסטוריה ולכן זה אסור.

ה: ועוד שם מהבן של הגר"ז הגאון ר' משולם דוד שליט"א וז"ל האמת היא כי כל אחד ואחד הוא קנאי לא ימלט מזה, אלא שכל אחד ואחד הוא קנאי על מה שנוגע ללבו מיוחד, הנה גם הציונים והמזרחים למיניהם הם קנאים במלא מובן המלה אלא שכל קנאתם הוא שלא יחסר מהעושר והממשלה שלהם, ויסוד קנאות זו מקורה ממדות רעות, ויש קנאי אך ורק לכבוד השם, וחיי עצמו חי בעניות ודחקות וכל קנאותו הוא רק לכבודו יתברך, המזרחים אומרים שאנחנו הקנאים והם המתונים (גם הציונים אומרים כן), אולם האמת הוא כי לגבי עצמם הם הקנאים הגדולים ביותר אילו היו יכולים להמית לאיש העומד כנגדם מרעב היו ממיתים אותו, ולא עוד אלא שכבר עשו פעמים רבות עד אנכי בזה, והם שקוראים לעצמם המתונים עכ"ל.

מה כל הממשלה צועקת על הקנאים הקצוניים שהם אלו קנאים פרועים, הרי הם בעצמם הפרועים היותר גדולים שבעולם הם עשו דברים של טירור כי איך כבשו את מדינת ישראל זה היה ע"י טירור בדיוק כמו המחבלים שעשו, והרגו אנשים על ימין ושמאל כל מי שעמד בדרכם, אם היה קנאי שעמד בדרכם היו הורגים אותו (כמו שהיה עם הקדוש ר' יעקב דהאן זצ"ל שנרצח על ידם כיון שעמד בדרכם והפריע להם), ועם כל זה לא מובן איך יש כאלו שנקראים חרדים שהולכים ומתחברים אתם.

ו: הציונים רצו לייסד חברת ביקור חולים בעיר בריסק והיו הרבה שתמכו בהם, אמנם הגר"ח זצ"ל יצא כנגדם בתוקף ואמר כך, הנה בכל דבר טוב שהציונים או המשכילים רוצים לעשות כוונתם ממש להיפך, וכשאומרים לייסד חברת ביקור חולים כוונתם שלבסוף יהרגו אנשים ברחוב.

ז: פעם אמר הגר"ח זצ"ל יותר טוב לתת כסף לבית תיפלות של עכ"ם מאשר לתת כסף לציונים.

ח: מרן הגר"ח זצ"ל אמר שמי שמפקפק אפילו על מאמר אחד מדברי חז"ל, שכך וכך יקרה בזמן ביאת המשיח וחושב שאינו כמשמעו אזי אם הוא שוחט אסור לאכול משחיטתו, וביאר הדבר פשוט שאם יש לאדם ספק במאמר אחד מדברי חז"ל נופל בדעות כוזבות ואם נופל בדעות כוזבות נופל בכפירה ואז בא ממילא לידי טריפות, ולבסוף בא לידי שמד כי השלשה דברים הולכים ביחד ותלויים זה בזה ע"כ, זה חידוש איך שאמר זה שהרי אם נופל בכפירה אזי כבר שחיטתו פסולה.

ט: מרן הגר"ז זצ"ל אמר בשם אביו הגר"ח זצ"ל וכי הקמת המדינה מטרתם, המטרה היא לעשות את התורה פלסטר והמדינה אינה כי אם אמצעי לזה.

י: מרן הגר"ח היה אומר הציונים משמידים את בני" לא כדי שיהיה להם מדינה, אלא שהם צריכים המדינה כדי להשמיד את כלל ישראל ברוחניות לעשות להם שמד ע"כ, את זה היום אנחנו רואים את זה ברור.

יא: ר' שמואל שנקר זצ"ל מאנשי המוסר הותיקין בירושלים היה רגיל

שמערבים דברי תורה עם פסיכולוגיא, שמסבירים כל מיני דברים של ספרי חסידות ומוסר ומה שאמרו חז"ל מסבירים את זה ע"פ פסיכולוגיא, והם נחשבים לבעלי מקצוע גדולים החרדים האלה שמזכים את הצבור בצורה כזאת, ואומרים מה רע בזה הרי מביאים כל הזמן מספרי חסידות וספרי מוסר, אבל הוא אמר לי שהוא רואה שיש שם כל כך מלא כפירה נוראה כי הוא רואה את הגישה הוא מכיר את הדברים בשורשם, ואמרתי לו שאני כבר יודע מכל זה זה לא חדוש.

ואמר שכבר שנים על גבי שנים הוא הולך ומתמיה על כל מה שקורה כאן היום, והיה זמנים שהוא חשב על עצמו שהוא לא יודע אם הוא נורמלי מכיון שהוא חושב אחרת מכל העולם, שהנה כל כך נכנס הפסיכולוגיא אצל החרדים והוא רואה ויודע שכל הפסיכולוגיא הרי זה כפירה וגוישקייט, והוא חשב שהיה יחיד בעולם שכך חושב וזה מאד קשה לאדם כשחושב שכל בני תורה חושבים אחרת ומבינים אחרת ואומרים לו שהוא שוטה כמו שכתוב (ישעיה ב' ט"ו) וסר מרע משתולל, ולכן הוא מקבל כל כך חזק כשרואה את הדברים שלנו שאנחנו מדברים על זה ורואה שהוא לא לבד, לכן אני מדבר על זה כי זה מצוה גדולה לדבר על זה.

ג: ועוד מובא שם בקונטרס ששאלו את הגר"ז מה התפקיד של חדר, ענה ואמר הגר"ז זצ"ל "חדר זה מקום שבו מלמדים שהכל זה תורה ואין חוץ מתורה כלום", דהנה מה שהיום מלמדים לילדים הרי זה כמעט אפס ותוהו, פעם היו מלמדים בחדר חמשה חומשי תורה וששה סדרי משנה אזי למדו משהו, אבל היום מלמדים לילדים כטיפה מן הים ואפילו לא טיפה מן הים, ועושים להם טיולים וכל מיני דברים שטותים והבלים, ובעוונותינו הרבים לומדים היום אתם בחדרים כל מיני דברים של טבע וכל מיני הסטוריא וכל מיני דברים של בריאות לעשות תרגילים ד' ישמרנו, באים אלינו יהודים חרדים עם זקנים ופאות שזה הפרנסה שלהם שהם מלמדים בבתי ספר התרגילים איך לעשות את הבריאות של הגוף, ומלמדים על הסטוריא כל מיני שטותים ולא רואים בזה שום רע, אמרתי לו וכי זה התפקיד שלך ושואל אותי מה רע בזה מה יש שידעו על בריאות ועל טבע, לא מבינים כלום איך צריך להיות חדר.

והנה היה פעם גזירה בפולין שגזרו הגוים שצריכים כל הילדים ללמוד למודי חול ומה זה למודי חול שום דבר רק שפת הגוים שילמדו וידעו לדבר בפוליש, ואז כשהיה הגזירה הזאת היה מחלוקת בין הגדולים אם להכניס זה ללמוד בתוך החדר או ללמוד במקום אחר אצל הגוים, ושמעתי מאנשים שהם היו ילדים בזמן הגזירה הזאת וכל יום אחרי הצהרים כשגמרו את החדר הלכו לשעתיים לשבת בבתי ספר של הגוים להבדיל, וישבו שם בלי כיפה בלי כיסוי ראש כי לא נתנו להם לשבת בכיפה שם, וישבו שם ולמדו חשבון ושפה לא היו לומדים שום דבר אחר רק זה כי זה מה שחייבו אותם, והיו הגוים כל כך מענים אותם ומשפילים אותם ופעמים קבלו מכות מהם וסבלו מהם מאד מאד זה היה גלות גדולה מאד בשבילם.

והיו גדולי עולם שרצו לפעול אצל הממשלה שיבוא המורה הגוי בתוך החדר ואחר החדר ישארו שם ללמוד בחדר את השפה וחשבון, למה הילדים שהלכו אחר הצהרים לבתי ספר של הגוים צריכים לסבול שיתירו להם ללמוד זה בתוך החדר שלהם אחרי כל הלמודים בחדר שילמדו שעתיים, וכמדומה שכן פעלו את זה והיו גדולים שהבינו שכך זה יותר טוב, אבל היו גדולי עולם שלא הסכימו בשום אופן ובמקומות שלהם לא נתנו רשות לעשות זה, ואמרו שעדיף שהילדים ילכו לבתי ספר של הגוים ללמוד את השפה אפילו שסובלים שם, העיקר שידעו שלא יהיה דבר כזה שבאותו החדר ובאותו המקום שלומדים תורה שילמדו גם דברים זרים כי זה לא יהודי, ילד צריך לדעת כשהולכים ללמוד דברי חול הולכים לגוים כי אצל היהודים אין דבר כזה, שלא יהיה באותו המקום שלומדים תורה ילמדו גם זה, ואפילו שעל מה היה המדובר סך הכל שפה וחשבון גם זה לא רצו, אלו הילדים שגדלו כך הרי בוודאי שלא יכלו להתקרב לגוים כי היה להם כזה שנאה לגוים לא יכלו להתקרב לגוים כלל זה היה שמירה עליהם.

צריך לדעת יסוד מאד חשוב שהתפקיד של מלמד בחדר בת"ת בעיקר הרי זה להכניס יראת שמים בילדים, המלמדי דרדקי בגן ובכתה של א' ב' בקריאה בחומש, הם צריכים להיות מכניסים לילדים יראת שמים אמונה ובטחון ואהבת ד' ואהבת תורה ומצות זה מה שנשאר לילד לכל החיים שלו, כמה פסוקי חומש שלומד בשנה הרי זה לא נשאר לו כמעט כלל מזה,

אבל בפולין כך היה שהיהודים לא ידעו שפת פוליש, לכן גזרה המלכות שכולם צריכים ללמוד בכל הבתי ספר ובכל החדרים את השפה של פוליש.

כי היהודים בפולין לא ידעו לדבר בפולני כלל ידעו רק יידיש לא ידעו פוליש, אפילו היום איזה אדם מבוגר שבא מפולין קשה למצוא מי שהוא יודע פוליש אולי קצת מלים כמעט שאין מי שידע פוליש, ברוסיא זה היה אחרת שם כולם ידעו את השפה הרוסית

מקולקל, אולם עכשיו שהוא נקרא "רב" היה מן הצורך להמתין עד שיזרוק את הלבנים ע"כ, כי מכיון שכתב דברים של קלקול לכן ראו כבר כולם מפורש שהוא מקולקל, אבל לפני שכתב מי שהיה לו שכל ואם הוא לא היה רב ג"כ היו תיכף מרגישים שהוא מקולקל, אבל מכיון שהוא רב לכן היו מכבדים אותו (כי לא חשבו שרוב יכתוב דברים כאלה), המאמר זה מאד נוגע למצב שלנו היום.

טו: פעם פגש מרן הגר"ז זצ"ל את בנו של הגר"י אברמסקי זצ"ל ושאלו לשלום אביו הגאון רבי יחזקאל והשיב לו שבס"ד שלומו בסדר, אמר לו הגר"ז עכשיו אני רגוע כיון שחשבתיו שהציונים כבר התחילו לתלות את הרבנים (כדי שלא יעמדו בדרכם) ומסתמא יתלו לפי סדר א' ב' וא"כ אביך צריך להיות מן הראשונים אבל עכשיו שאתה אומר לי שהוא עוד יושב במנוחה א"כ אני רגוע כי עד שיגיעו אלי יקח עוד זמן (כי אברמסקי זה באות א' וסולובייטשיק זה באות ס').

טז: אמר הגר"ח זצ"ל ברור הדבר שאילולא נוצר הרעיון החדש של הציונות ולאומיות היה הנוער היהודי חוזר למקור מחצבתו לעצמו ולבית מדרשו והיו חוזרים בתשובה, שכן הקרקע נשמטה מתחת לרגליו, כי כבר רואים שפשטו רגל כל המשכילים וכל אלו המקולקלים, חבריו הגוים אליהם ניסה להתחבר השליכו אותו החוצה וגם השמד אלו שנשתמדו שנהיו פורקי עול מלכות שמים לא היווה להם פתרון שום דבר, כי רצו לעשות פתרון לגלות ע"י שיהיו דומים לגוים זה השיטה של המשכילים שחשבו שאם יפרקו את היהדות ויהיו דומים לגוים אזי ממילא לא יסבלו מן הגוים בגלות, אבל זה לא כך אלא להיפך הגוים שנאו עוד יותר את היהודים כשנהיו חפשיים, וממילא זה כבר היתה הזדמנות להתעוררות לתשובה, ופתאום הופיע הקליפה החדשה של הציונות ולולא זאת היו חוזרים ליהדות אבל הציונים החליפו את היהדות בלאומיות יהדות המסתפקת בסמלים לאומיים ובוטטת בכל התורה ממילא נעשו ציונים במקום לחזור להיות יהודים.

יז: מרן רבי ברוך בער זצ"ל היה תמיד דורש כנגד הציונות ותלה בהם כל דבר רע שהיה קורה בעולם, פעם אחת כאשר תפסו ילד אחד בעיר שגנב דבר מה דרש ברבים שהכל בא מהציונים.

יח: אמר הגר"ח זצ"ל עם ישראל ידע הרבה צרות ובפרט בדורות האחרונות הלא המה כת ש"צ וההשכלה הבערלינית ותנועת הרעפארם וכו', אבל מכה כזו של הציונות עדיין לא היתה לעם ישראל.

יט: אמר מרן הגר"ז זצ"ל שמה שמורגל בפי ההמון כי המדינה היא מקום מקלט לכלל ישראל אינו כן, כי עצם המדינה היא אסון גדול לכלל ישראל ואין מי שיודע מה יהיה בסוף, ואנו תפלתנו שניצל בחסדי ד' מכל הסכנות המאיימות עלינו מבית ומחוץ בלי קשר לציונים ומדינתם, וחלילה לנו להתפלל להצלחתם במלחמותיהם, כדרכם של אלו התולים הצלתם של ישראל בישועת המדינה הציונית ע"כ, זה מלים חריפים מאד.

כ: שאלו פעם את הגר"ז זצ"ל מה יהיה סוף המדינה, ואמר שמד רח"ל, כמו כל משיחי שקר שהיה סופם נצרות.

כא: הגר"ז החשיב מאד את אנשי נטורא קרתא והיה קורא את "החומה".

כב: ידוע מהגר"ח זצ"ל שבזה נמדד גדלו של אדם, כשהיה נצרך (הגר"ח זצ"ל) לכתוב לאיזה אדם שלא היה מכירו רצה לדעת איזה תוארים לכתוב לו, היה שואל מה אומרים הציונים עליו ובה היה נמדד במדה שהיו שונאים אותו, אם היו אומרים שהציונים שונאים אותו היה בעיניו יותר חשוב וכך הגדיל אליו יותר, ידע את החשיבות של האדם כמה הציונים שונאים אותו.

כג: לאחר פטירת הגאב"ד של ירושלים מרן הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל חפצו מנהלי העדה החרדית להביא את הרבי מסאטמר זצ"ל זי"ע כממלא מקומו (והביאו אותו לבסוף), אולם היו שהתנגדו לכך בטענה שלא יתכן למנות לגאב"ד ירושלים אדם מ"ר הנוהג לאחר את זמני התפלות, ידוע שהיה מתפלל לאחר זמן תפלה, ויסוד של ירושלים היו ליטאים (פרושים) ואדמו"ר כזה שמאחר זמן תפלה איך אפשר להביא אותו שיהיה הגאב"ד של ירושלים, והגה"צ רבי מתתיהו דייזיס זצ"ל הלך להימלך להתייעץ בדעת מרן הגר"ז זצ"ל אשר המליץ בחום בעד המינוי, באומרו שאיחור זמני התפלה הוא בעיה פרטית של החסידים ואין זו הבעיה של דורנו, ולעומת זאת סכנת הכפירה הציונית חמורה פי כמה ונתפשטה רח"ל כמעט בכל ישראל ואף בחוגי החרדים, ובהיות ואין למצוא בכל העולם לוחם אמיתי בציונות כהרבי מסאטמר זי"ע המוכן להפקיר את כל כבודו

אצל הגר"ח ותמיד היה משבח למוד המוסר והגר"ח לא היה משיבו מאומה, פעם השיבו מרן הגר"ח תאמר לי דבר אחד למה המשכילים מרוצים מאד ממה שלומדים מוסר (כלומר בישיבות שהכניסו ללמוד מוסר המשכילים היו מרוצים מזה לא הלכו נגד זה למה היו מרוצים מזה), והנה כאשר שאל את זאת להסבא מסלבודקא השיב מה אכפת לי שיהיו מרוצים העיקר שילמדו מוסר, אבל כאשר שאל את זה להגר"ל חסמן זצ"ל נאנח ואמר זה שאלה קשה מאד זה שאלה של ר' חיים שכבר הוא שאל את זה ולא יודע מה לענות על זה ע"כ.

אבל נראה לי שאפשר לומר ולתרוץ למה המשכילים מרוצים שילמדו מוסר נראה שזה תשובה אמיתית, מפני שהם מדברים הרבה על בן אדם לחבירו, ובספרי מוסר ג"כ מדברים הרבה על בן אדם לחבירו, וזה אחת מתחבולות המשכילים והציונים להעלות ח"ו הערכה הבן אדם לחבירו יותר מהבן אדם למקום, הם חושבים שעל ידי כך הם יוכלו להפיר התורה כמו שרואים היום שנתפסים על אהבת ישראל הם ותומכיהם אחיהם של המשכילים והשלטונות, הם מדברים היום כל הזמן רק על אהבת ישראל למה אין להם אהבת ישראל.

וראיתי אח"כ שגם הגר"ז אמר דומה לזה מובא שם בקונטרס, אמר הגר"ז זצ"ל מי שבא ומדבר עמי על אהבת ישראל יודע אני בבירור שלשה דברים א' שהוא שונא את ד' יתברך, ב' ששונא את התורה, ג' ששונא יהודים כשרים (זה גם כתוב בפניני רבנו הגר"ז) ואנחנו רואים את זה היום במוחש, המשכילים תמיד דברו על אהבת ישראל שצריך לאהוב את ישראל איך שהוא אפילו שהוא חפשי.

יב: פעם אמר הגר"ז זצ"ל כי בעוכרה של האגודה שלא נוסדו ללחום בציונות אלא להתחרות עמם.

יג: בימי המלחמה העולמית הראשונה כאשר נהרגו הרבה הרבה מאחינו בני, ואמרו להגר"ח בתוך כדי שיחה אילו לפחות המלחמה הזאת היתה מביאה את הגאולה, אולי היה כדאי הדבר, גער בהם מרן הגר"ח ואמר מוטב תדחה הגאולה ואל תאבד נפש אחת מישראל, והוסיף ואמר אילו היתה באה שאלה לפנינו אם ע"י קרבן של אדם אחד מישראל יבוא המשיח, בודאי שהיינו פוסקים שמוטב שלא יבוא המשיח ואל ימות אדם אחד מישראל, כי הרי פקוח נפש דוחה את כל המצות שבתורה ובכלל זה המשיח והגאולה ע"כ.

יד: אם זה צריך לעלות על חשבון של להרוג אחד מישראל כדי שיבוא משיח אזי היינו פוסקים שלא יבוא כך אמר הגר"ח, היום בעוונותינו הרבים בירידת הדור הזה יש אנשים שמבינים שהציונות והצבא הם מצילים את המדינה צריך להכיר להם טוב, ושמעתי שכן אומרים לנערות בסימנרים שצריך להכיר להם טוב ואסור לדבר נגדם ואסור להשפיל ולהשמיץ אותם את הצבא והציונים והשלטון שהרי סוכ"ס צריך להכיר להם טוב הם מביאים כסף ובוניו את המדינה כך מדברים היום בעוונותינו הרבים המון העם, ראיתי פעם שכתבו שהבחורים שלא לומדים מצוה שילכו לצבא כי אם לא אזי יקחו בני תורה במקומו שהרי הצבא צריך יעדים כמו שקבע השלטון, ולכן אם לא לוקחים אלו שלא לומדים אזי אלו שלומדים יצטרכו לילך ממילא הוא מזיק לכלל ישראל לאלו שלומדים ולכן מי שלא לומד חייב ומצוה לילך לצבא.

והנה מלבד כל האיסורים ללכת לצבא אפילו רק מהחשבון הזה שאמר ר' חיים מבריסק זצ"ל כבר אסור, שהנה שמה בצבא מתים כמעט בכל יום זה לא רק סתם מתים אלא מאבדים עצמם לדעת, ספרו לי שהמחקרים הראו ולאחרונה דברו על זה אצלם בתקשורת, שהמציות היא היום שמספר האחוז של המתאבדים היותר גדול במדינה ואולי גם בעולם זה בצבא, יש כמעט כל יום מתאבדים בצבא, יש המון חיילים שמתאבדים בצבא מפני שנמאס להם שם ולכן הם מתאבדים, הם מפקירים דמם של ישראל ואומרים בפירוש כי בדם תהיה להם הארץ, וכי בשביל אנשים כאלו צריכים להכיר להם טובה.

יד: סיפר מרן הגר"ז זצ"ל מה ששמע ממרן הגר"ח זצ"ל אודות ספר שהדפיס אחד מהרבנים הציונים וראו משם קלקלתו, הנה בבריסק היה תנור גדול פעם אחת בא הבונה של התנור והתחיל לצווח "שהתנור מסוכן עומד ליפול", והנה אף שהיה נראה לכל שהכל בסדר אבל כיון שהבונה אומר כן מסתמא הוא יודע וסמכו עליו, ועל כן ברחו כולם מהמקום לבל יזוקו, הבונה התחיל לפרק את התנור וכשגמר להרוס את כל התנור, נטל שני לבנים מן התנור וזרקם על כל החלונות ונפצם, או אז ראו הכל שהתנור בסדר גמור ורק הבונה השתגע, סיים מרן ע"פ המעשה הזה אילו לא היה אותו אדם מהרבנים כי אז היו כבר מזמן מכירים אותו שהוא

ומאודו, לפרסם את האמונה הטהורה אין לך טוב הימנו לכהן כגאב"ד העדה החרדית, שכן המלחמה בציונות מכריעה את הכל אפילו שמתפלל לאחר זמן תפלה.

והוסיף מרן הגר"ז זצ"ל כי לרבי מסאטמאר זיע"א יש קבלת אבות וחזקה מושרשת היטב בעניני המלחמה ברשעים, משום שאבותיו מרנן הקדושת יו"ט זיע"ע ובעל הייטב לב זיע"ע היו מראשי הלוחמים ברשעים בהונגריה, והעמידו חומת ההתבדלות על תילה וכך הצילו את אלפי החרדים דשם מלהלכד ברשת ההשכלה לא כמו בליטא ופולין ששם כן נתפסו יותר, ומכיון שאצלו מושרשת הגישה והשיטה ללחום לכן הוא מתאים לזה.

זוסיפר מרן הגר"ז זצ"ל כי המהר"ל דיסקין זצ"ל בהיותו בחו"ל היה מתנגד גדול לחסידים, אמנם מעת שהגיע לירושלים נמנע מלדבר בגנות החסידים ובין תלמידיו המובהקים נמנה אחד מחסידי חב"ד, והסביר כי לאחר שהגיע לירושלים וראה עד כמה גדולה סכנתם של אנשי "חובבי ציון" שנתעטפו באיצטלא דרבנן ובאו כאילו במטרה לעורר על ישוב ארץ ישראל, ובאמת רעיון הכפירה והלאומיות היה עיקר כוונתם הרעה, וכן סכנת המשכילים המתחדשים שהתעטפו בלבוש חרדי במטרה לצוד נפשות תמימים לבתי הספר שלהם, קבע מהר"ל זצ"ל כי כיום צריך להפנות את כל החיצים כלפיהם וביד אחת עם החסידים ללחום נגדם, אפילו שהיה מתנגד נגד החסידים בכל זאת היום צריכים ללחום ביחד עם החסידים ביד אחת, וסיים הגר"ז זצ"ל "בדורינו הענין העומד על הפרק הוא "הציונות" ועלינו לגייס את כל כוחותינו ולהפעיל נגדם" ואין עכשיו זמן ללחום כנגד לאחר זמן תפלה, זה מה שהיה נוגע שם.

ידוע שהמהר"ל דיסקין היה קנאי גדול וכתב מכתב לגדולי הדור בחו"ל שלדעתו צריכים להבדיל אותם מכלל ישראל, ז"א לעשות חרם על הציונים שאסור להתקשר אתם ולהבדילם מכלל ישראל כמו שעשו פעם על הכת ש"ץ, ואם לא יעשו כך אזי אח"כ יתחרטו על זה מאד זה יהיה חרבן עולם ויהיה בכיה לדורות, ולא הקשיבו לו ולא קבלו ממנו אבל אם כל גדולי הדור היו עושים חרם והבדלה מהם אזי לא היו מתחברים אתם.

כד: סיפר הגר"ד זצ"ל (הבן של הבריסקר רב) כי עוד בהיותו בערי בריסק התעניין אצלו ר' יוסף שוב זצ"ל שביקר אז כמה פעמים בארץ ישראל בעניני אגודת ישראל לדעת ולשמוע מפיו על המתרחש בארץ, ואמר הגר"י שוב להגר"ד שמרן הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל אמר לו והזהירו שבירושלים קיימת חבורה קדושה של רבי עמרם בלוי (זצ"ל) וחבריו ויש להזהר ולהשמר מלפגוע בכבודם, כי עליהם עומדת ירושלים וגם העיר וילנא נשמרת במעמדה בגללם.

כה: פעם כאשר שמע מרן הגר"ז זצ"ל ששמן דהוא מתבטא בזלזול על הקנאים שהם מתנהגים בפראות, אמר לו הגר"ז ששל אף שאין דעתו נוחה מפעולות מסוימות שהם עושים, אין להשתמש בביטויים כאלה על יהודים שנלחמים בציונים.

כו: פעם התבטא הגר"ז זצ"ל על הטענה שיש להתיר התחברות לרשעים והסכמה על עוולות מסוימות כדי שלא יעשו יותר גרוע (כך מצינו קצת), ואמר הגר"ז זצ"ל כי על כגון זה כבר אמרו חז"ל בגמרא (שבת ד.) "וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חברך", יוצא מזה שזה החטא של התחברות לרשעים אסור לעשותו ואפילו כדי להציל, אין אנו צריכים לתקן את הרשעים ולדאוג להקב"ה ולתורה בדרך פסולה, חובתנו בעיקר לדאוג לטוהר מחננו ולהתרחק ככל היותר מפרוקי עול ע"כ, היום אומרים אדרבא מצוה לאהוב אותם ולהתחבר אתם וכך עושים בפועל, זה הכל נגד דעת תורה נגד דעת המסורה שלנו.

כז: פעם אמר מרן הגר"ז זצ"ל "שני דברים הם פשוטים וברורים ללא כל ספק הא' ציונות זה עבודה זרה, והב' שכל יהודי שגר בארץ ישראל נכשל בציונות" ע"כ, אני מאמין שאין דבריו אמורים על מי שנלחם נגד כי מי שנלחם נגד לא יהיה נתפס לע"ז של הציונות, מי שמוחה נגד רשעים ומדבר נגד אזי הוא מציל עצמו מזה שלא יהיה נתפס, רק אם לא מדברים ושותקים אז שתיקה כהודאה דמיא, שהנה ע"פ הלכה נפסק (ש"ר י"ד קכ"ז א') ששתיקה זה נחשב הודאה ז"א אם האדם שותק הרי זה סימן שהוא מודה, ויש לדקדק א"כ למה לא כתוב שתיקה הודאה היא למה כתוב כהודאה, אלא אפשר לומר כך שאם האדם שותק אזי אפילו שבאמת הוא לא מודה עכשיו אבל אם הוא שותק אזי סוכ"ס יגיע שיהיה מודה", לכן

כח: פעם אמר הגר"ז זצ"ל כי לרבי מסאטמאר זיע"א יש קבלת אבות וחזקה מושרשת היטב בעניני המלחמה ברשעים, משום שאבותיו מרנן הקדושת יו"ט זיע"ע ובעל הייטב לב זיע"ע היו מראשי הלוחמים ברשעים בהונגריה, והעמידו חומת ההתבדלות על תילה וכך הצילו את אלפי החרדים דשם מלהלכד ברשת ההשכלה לא כמו בליטא ופולין ששם כן נתפסו יותר, ומכיון שאצלו מושרשת הגישה והשיטה ללחום לכן הוא מתאים לזה.

כט: נגד הקנתרנים שטענו לא רואים תמיד תועלת במחאות, ענה מרן הגר"ז זצ"ל המחאה זה פועל אם לא להיום יכול להיות על מאה שנה הבאים אבל סוכ"ס זה פועל, ז"א יכול להיות שזה יפעול על אחר מאה שנה שלכל הפחות זה יעצור את הירידה, אבל המחאה תמיד פועלת אפילו שזה לא נראה שפועל כך אמר הגר"ז, ומה אומרים היום לא רק שזה לא פועל אלא יש אומרים שזה מקלקל הכל והקנאים אלו שעושים מחאות וכל המלחמות נגד הגיוס הם מקלקלים את הכל כך אומרים היום, והגר"ז אמר להיפך רואים איך שהיום מסלפים את כל הדעת תורה.

ל: כאשר ספרו למרן הגר"ז זצ"ל על בחורי ישיבות שהלכו לצפות במצעד של הציונים ביום אידם ה' אייר, אמר בכעס "אם חיילי האס. אס. הנאצים היו עושים מצעד האם גם היו הולכים לראות אותם, והלא אמרו חז"ל גדול המחטיאו יותר מן ההורגו", איך הולכים לראות את זה, והיום החברי כנסת שנקראים חרדים לא רק שרואים אלא משתתפים אתם ביום העצמות, ואומרים שאסור לדבר נגדם, עוד יש היום שאומרים שזה חילול ד' מי שלא נעצר בשעה שהם צריכים לעמוד כולם ביום זכרון השואה, הם בעצמם היו חלק מהם והיו שותפים אתם בהרג של כלל ישראל בשואה, והם עושים היום זכרון על אותם אנשים מה שהם בעצמם היו אשמים בהריגתם, וצריך לדעת שמי לא עומד ברחוב כשכולם עומדים אין הוא מחלל ד' אלא אדרבא הרי זה קדוש ד', הדעת היום נהיה כל כך עקום שעל מה שזה קדוש ד' הם אומרים חלול ד'.

לא: פעם דיבר מרן הגר"ז זצ"ל בערב יום הכפורים בחריפות רבה נגד הציונים והמדינה, והיה שם רב אחד ושאלו "בריסקער רב הרי ערב יוה"כ הוא עכשיו וכי זה הזמן המתאים לדבר על ענינים כאלה", השיב לו הגר"ז זצ"ל "כלום התפללתם היום מנחה", השיב הלה "פשיטא" שוב שאלו הגר"ז זצ"ל "והאם אמרתם ברכת ולמלשינים שהרמב"ם כתב שהיא נתקנה כנגד פריצי ישראל המסירים את העם מן המצות...והרי ערב יוה"כ היום" למה התפללתם ולמלשינים היום.

לב: אמר הגר"ח זצ"ל על הגמרא אמר ריש לקיש כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נטע אשירה (סנהדרין ז.) מהו הדמיון באמת של דיין שאינו הגון לאשירה דווקא למה לא לסתם ע"ז, וביאר כי סתם ע"ז יש לה היכר וכל מי שרואה פסל וכדומה יודע שע"ז לפניו ויודע להתרחק ממנה, לא כן "אשירה" בחיצוניותה אין כן אלא עץ רענן ויפה אלא שבפנימיותה "עבודה זרה", הוא הדין "דיין שאינו הגון" למראית העין הוא לבוש איצטלא דרבנן אלא שבפנימיותו הוא מושחת ומטעה את הרבים.

לג: מרן הגר"ז זצ"ל דיבר פעם על ירידת הדורות ואמר שבזמנינו אין העיקר האדם בעצמו אלא התמונה המתפרסמת ממנו והאדם הוא רק היכי תימצי לעשות ממנו התמונה ע"כ, היום זה פשיטא שזה כך כי אצל המון עם כל מי שיותר מפורסם הוא הנחשב היותר גדול, אבל זה ג"כ בפשוטו היום כל העולם כולו מלא תמונות מאדמור"ם וצדיקים יש כאלו שעושים טישים וכל מיני מסיבות ומאורעות כדי שייצלמו ויפרסמו את זה בכל העולם כולו אפילו שזה לא קיים, עושים כל מיני דברים כל החתונה והרקודים והכל, העיקר כדי שיהיה מצולם ומפורסם בכל העולם כולו".

לד: אמר מרן הגר"ז זצ"ל שאם נותנים חשיבות במידה כל שהיא לרשעים אף בדבר פלוני או בתכונה פלונית שלהם, על כרחו ילמד ממעשיהם, משא"כ כשמבטלם האדם בלבו לחלוטין והם חשובים בעיניו כבהמות ממש כשור וחמור אזי לא ילמד האדם מהם מאומה, שכן חשובים הם אצלו כשור וחמור ע"כ, היוצא מזה שהרשעים צריכים להיות בעינינו כמו שורים וחמורים אבל אם מחשיבים אותם במשהו זה גורם שילמדו מהם.

והביא מרן הגר"ז זצ"ל ראייה מדברי הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ו ה"א) שכתב כך דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו וכו' ומגיש הרמב"ם "רעיו וחבריו" כי כאשר הם אצלו "כשור וחמור" אינו נמשך אחריהם ע"כ, אבל אם נהיים רעים אתם אזי ממילא נמשכים אחריהם ע"כ, זה אנחנו רואים היום כל החכ"ם שנתחברו

במירון או מקום אחר, והגיע יהודי חרדי ובא להתפלל שם ולקח ספר תהלים בידו, והבן שלו אמר שהוא מצלם אותו, ואמר לו רגע שיחכה ופתח תהלים והתחיל לומר בריציונות וכך שיצלם אותו, לא שהיה ממש צבוע אלא זה המצב היום זה מה שאמר הגר"ז.

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

פעם הייתי לפני הרבה שנים באיזה מקום קדוש קבר של צדיק לא זוכר איפה זה היה

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

כמו שיש מאמר חז"ל דומה לזה (וזה"ל כ"ז) כל הכועס כאילו עובד ע"ז למה כאילו שבסוף יגיע לע"ז לכן כל הכועס נחשב כאילו עובד ע"ז, כך מי ששותק אזי הוא יגיע לבסוף לזה.

לכופרים איך זה נהיה היום אנחנו רואים איך שהם יורדים ומורידים את הכל ולא רק הם עצמם, כי אלו שמתחברים לרשעים היום מחניפים (ומכבדים ומחשיבים) אותם ועל"כ הם יורדים נורא.

ל"ה: בעת שמרן הגר"ז זצ"ל עלה להפטר ב'ז' דנחמתא היו זולגות עיניו דמעו... והסביר שבכל הדורות תקוות כל יהודי היו לדברי הנביא "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם" "אנכי אנכי הוא מנחמכם" ושאר פסוקי נחמה שנאמרו ע"י הנביאים בשם ד' שהש"ת בכבודו ובעצמו יגאלנו, וזה היה למשיבת נפש לכל יהודי שאולי הקב"ה יגאלנו עוד מעט, אולם היום העמידו להם הציונים חזון חדש שכאילו יהיה פתרון לבעיה היהודית בדרך הטבע ויהודים יקחו את גורלם בידם ומדמים וחושבים שכאילו יש ב'מדינה' איזה ישועה לכלל ישראל בזמן שהיא אינה אלא גלות הקשה מכולן, והיה בוכה על זה בדמעות שליש.

ל"ו: נגד הקנתרנים שטענו שלא רואים תמיד את התועלת במחאות ענה הגר"ז זצ"ל המחאה פועל אפילו אחרי מאה שנה שלכל הפחות עוצר את הירידה שמה שהיה מתקלל אחרי מאה שנה ידחה ולא יקולקל רק אחרי מאה שנה ויום אחד, ועוד אמר מרן כי המלחמות של ר' עמרם בלוי הם דוגמא למלחמת מצווה שאחרי שחזרו כל מי שבנה בית חדש וכו' ונטע כרם וכו' ארס אשה וכו' כל איש הירא ורך הלבב אזי הרבה הרבה חזרו ונשארו קומץ קטן כמה עניים ודלים ועל ידם ניצח הש"ת ע"כ, אלו קצת הקנאים שנלחמים בעד היהדות הם ע"כ הקב"ה מנצח על ידם, גם מהחז"א יש ביטויים כאלו החז"א פעם אמר שר' עמרם בלוי יש לו את הנשמה היותר גדולה שבדור.

ל"ז: כידוע התבטאו מרן הגר"ז והחזון איש זצ"ל שכל זמן שרבי עמרם בלויא וחביריו משמיעים את הקול ויוצאים ועומדים בקשרי המלחמה, אז הם (התכוונו על עצמם) יכולים לעסוק בקיומה של תורה כי הם הלוחמים עושים את השליחות במקומם, וכמה פעמים שלחו הם בעצמם את רבי עמרם בענין גזירות הדת שילך ללחום ועל סמך זה יכלו הם לעסוק בתורה, וזה היה נימוק מדוע לפעמים אין הם מתייצבים בראש מערכות ישראל, כי הם ממנים את ר' עמרם שיהיה שליח שלהם כי אם לא הוא אזי הם בעצמם היו צריכים להתבטל מתורה וללחום.

ל"ח: אמר מרן הגר"ז כתוב בתורה (דברים י"ז) "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד" ותמוה איך שייך להביא שוחד להקב"ה ומה ההוה אמינא לומר על בורא העולם בכבודו ובעצמו "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד". אלא ביאר מרן הגר"ז הכוונה היא כשמתכוונים לחזק את לימוד התורה תמורת ויתורים בשטח אחר לחפות על עבירה במצוה אחרת זהו שוחד להקב"ה, (אומרים לוותר בזבזה מצילים משהו תמורת ויתורים בכדי לחזק את לימוד התורה כמו שאומרים היום רוצים כסף ומכניסים ליבה וכל מיני למודים כדי לחזק את התורה כי אם לא אז לא יהיה למוד התורה בזה מחזיקים את הישיבות זה נקרא שוחד) והכתוב אומר "ולא יקח שוחד" הקב"ה אינו לוקח שוחד, ואפילו יהודי הרוצה לחזק תורה או לחזק ישיבה ובא לידו אפשרות לחזק באופן שאין בזה שום איסור לא איסור תורה ואפילו לא איסור דרבנן אולם בממון זה יש ריח של חילול ד', (אפילו אם מקבלים מאלו רק ממון כדי לחזק את הישיבה יש בזה ריח של חילול ד') על זה אומר הקב"ה אם רצונך לחזק תורה באופן כזה אל תתן לי שוחד (לא צריך את הטובה שלך) דאם רצונך לעבוד אותי אזי עשה הכל בישרות.

ל"ט: מרגלא בפומיה של מרן הגר"ז זצ"ל "אין אנו מנהלי עסקיו של הקב"ה...יש החושבים כאילו התורה היא עסק פרטי שלהם כאשר מרגישים כביכול שיש סכנה לקיומה כשה"עסק" נתון בסימן שאלה עושים פשרות ומוותרים על כמה אחוזים מהתורה כדי להציל את השאר כדי לא לפשוט את הרגל, והנה יש לידע כי אין זה מחובתנו "להבטיח" את עסקיו של הקב"ה אנו צריכים לעשות מה שאנו מצווים בתורה ובשלחן ערוך, והקב"ה בעצמו יעשה שלא תשכח מפי זרעו.

מ: פעם אמר מרן הגר"ז זצ"ל להגאון ר' זלמן סורוצקין זצ"ל שעל ידי תמיכתנו במדינה אנו מוסרים התורה וחינוך בנינו ביד רשעים ופוקרים, ואין לך איסור חמור כמוהו, והוסיף ואמר מרן הגר"ז כי בחומש בראשית (כ"ה ל"ה) כתוב "ויבז עשו את הבכורה" ולכאורה קשה הרי במדרש איתא דחמש עבירות עשה עשו וביניהם בא על נערה המאורסה והרג את הנפש וכו', וא"כ למה העיד הכתוב רשעו רק על ביזוי הבכורה.

א"א: שבעבירות האדם עלול להכשל (ואין זה מעיד בהכרח על מהותו ואפשר שתאוות לבו הסיטה אותו לכך) אבל למכור בכורה בניזיד עדשים הדבר מראה שכל עבודת ד' אצלו לא שוה מאומה, וכן ענין הצינונות והמדינה הלא כלל ישראל חי כל הזמן סמוך ובטוח על הבטחת ד' ביד נביאי אמת וצדק ועל האמונה

בביאת המשיח ונסים גלויים שיתרחשו אז, ויסוד המדינה הוא לנפץ כל אלו וכעין נזיד עדשים עבור הבכורה ואין לך עבירה כמוהו (וע"ע בהמשך אות מ"ח).

מ"א: אז בשעת הקמת המדינה היו הרבה שנתפסו למדינה ושמחו חשבו שלכל הפחות יהיה קצת ישועה לעם ישראל, אמר הרב מבריסק זצ"ל עצם הריקודים לנוכח החלטת האו"ם וחילופי השלטון (שהם מסרו את זה למדינה) הם הם עצמותו של חטא בחוסר אמונה, הלא אנו יודעים כיצד יראה יחסה של המדינה לכל עניני היהדות, וממילא אין סיבה לחשוב ששינוי המצב המדיני יביא לשיפור המצב אלא להיפך (כי הם אמרו שזה יביא לשיפור המצב שיהיה יותר קל להעמיד ישיבות כאן), נמצא שעצם הריקודים הללו שאנו רואים ברחובות הם חטא ועוולה ומי יודע כמה עוד נסבול בגלל הריקודים הללו.

מ"ב: כתוב בנביא (מלכים א' י"ח כ"א) ויגש אליהו אל כל העם ויאמר עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים אם ד' הוא האלקים לכו אחרינו ואם הבעל לכו אחרינו, וביאר מרן הגר"ח זצ"ל שאמר להם אליהו אם גם לבעל אתם נוטים, מוטב שתלכו אחרי לגמרי ולא תכשירו מעשיכם הרעים כאילו הם ע"פ התורה ע"כ, כי אם אתם מחזיקים את התורה אז חושבים שאתם עושים ע"פ התורה אזי עדיף שתלכו לגמרי לבעל לעזוב את כל התורה כולה ולא תכשירו את הבעל ע"י התורה.

מ"ג: היה מרגלא בפומיה דמרן הגר"ז זצ"ל, פירושו של הרבי ר' מאיר מפרימישלאן זצ"ל על הפסוק בתהלים (ק"ט צ"ז) "מה אהבתי תורתך כל הימים היא שיחתך" דהמליץ הוא על האנשים שעושים מה שלבם חפץ אף בניגוד לדעת תורה, אבל מכיון שזהו רצונם הם מנסים להביא לכך ראיות מן התורה, וכך פירש את הפסוק "מה אהבתי" מה שאני אוהב ומחליט "תורתך" אני אומר שזו תורתך, דהיינו את כל מה שאוהבים ורוצים תולים הם בתורה כאילו זה רצון התורה.

מ"ד: פעם אמר אחד שאולי להתפלל עליהם שישובו בתשובה, אמר הגר"ז להתפלל עליהם בתמיה, ודאי אנו מתפללים עליהם שלש פעמים ביום בברכת המינים אנו מתפללים שיאבדו ועל מי הכוונה בברכה זו אם לא עליהם, וכאן הביא את דברי הרמב"ם בפרק שני מהלכות תפלה וז"ל בימי רבן גמליאל רבו האפיקורסים בישראל והיו מצירין לישראל ומסיתין אותן לשוב מאחרי ד', וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני אדם עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהיה בה שאלה מלפני ד' לאבד האפיקורסים ע"כ הרמב"ם, ודייק מרן הגר"ז בדברי הרמב"ם שנאמר שם שאיבוד המינים הוא גדול מכל צרכי בני אדם, ובמקום אחר מביא שעליהם נאמר (משלי ב' ט"ט) כל באיה לא ישוּבוּן חז"ל אמרו שהם לא יחזרו בתשובה.

מ"ה: אמר זאת בימים שלפני הכרזת המדינה שלדעתו הקמת המדינה אסורה, ונענה אחד הנכנסים כי מובא בספרי קבלה שקודם ביאת גואל תקום מדינת ישראלית, והשיבו מרן דאף אם כתוב כך אין זה משנה כלום מן האיסור שיש בכך והביא להם ראייה מהגמרא הנ"ל (ברכות י.) ז"א אם זה צריך להיות כך זה עדיין לא אומר שזה לא עבירה.

מ"ו: התלוננו פעם לפני מרן הגר"ז זצוק"ל בירושלים על עסקן חרדי אחד שמיצר את צעדיו של מוסד חרדי חשוב בבני ברק, ויען מרן מבריסק זצ"ל ויאמר דעו לכם כי לפעמים ה"בעל דבר" מקמץ וחושך מלהשתמש בחיילים שלו ומשתמש בחיילים משלנו ע"כ, היום יש הרבה כאלו שמקלקלים את כל היהדות שהם שליחים של היצה"ר אבל הם בצורה של חרדים.

מ"ז: אמר מרן הרב מבריסק זצוק"ל שאביו מרן הגר"ח ז"ע היה מונה והולך את כל ה"תנועות" הרעות שקמו במאות השנים האחרונות לקעקע ח"ו את יסודות התורה והיהדות, והיה מסביר והולך את עוצם רשעותן וקלקוליהן, אמנם אמר מרן הגר"ח המכה היותר גדולה ליהדות היא הצינונות שהגדילה להרשיע ולקלקל יותר מכולם, רשעים עמוקים שנתנו את המכה במקום הכואב ביותר.

מ"ז: בתקופה שהתגברו בירושלים חלולי שבת בפרהסיא רח"ל והמטטרה הכו את היהודים החרדים שכאבו את כאב השבת המחוללת, היה ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל שריו בצער ויגון נוראים ואמר אז כך, ר' חיים מבריסק חסר לי מאד עכשיו אילו הי' ר' חיים חי הייתי שואל אותו אם על פי דין מותר לגור בארץ ישראל בכזה מצב, כי על פי דין אסור לגור במקום סכנה וכאשר השבת קודש מתחללת רח"ל בכזו צורה, וכאשר רח"ל מתגבר החרון אף על רדיפות והכאות של יהודים הזועקים על חילול השבת, מי יודע אם אין אנחנו כעת במצב נורא של "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה", וממילא הדיור כאן הוא דיור במקום סכנה, וצריך

מזה ויערב טעמה של המדינה בפייהם זה יהיה החרבן מזה מפחד יותר ע"כ.
ואת זה אנחנו רואים שהנה כל השנים לא הצליחו לעשות גזרות, והיום לאחרונה מצליחים מאד מאד להחמיר על גזירת גיוס בנות ומשתדלים מאד על גיוס בנות, ושמעתי מעסקן אחד שאמר שכל יום יש בין עשר לחמש עשרה נערות מסובכים גם חרדיות וגם במוסדות הקיצוניים, לאחרונה נהיה כל יום מסובכות יותר ויותר, הם עובדים חזק מהר מאד עם הגיוס בנות מפני שרואים שאנחנו שותקים, ועל זה צעקתי על זה הרבה שהמצב נהיה נורא נורא שאפילו אנשים שלנו קנאים לא מתייחסים ולא מתחשבים עם זה, וזה נהיה יותר גרוע כל יום, עצם זה שכבר הרבה נערות מוזמנות לבוא ללשכת הגיוס, עצם הכניסה לשם זה כבר שאלה של יורג ואל יעבור זה נורא נורא ושותקים על זה איני מבין כלל למה, מי יודע איזה גזירה זה יביא עלינו חס וחלילה.

נה: כעבור שנים מהקמת המדינה הלך פעם מרן הגר"ז זצ"ל ברחובה של עיר בלוויית בנו הגר"ר רפאל זצ"ל, היה זה ביום בו חוגג השלטון את יום העצמות ולמראה יהודי חסידי קשיש לבוש בבגדי שבת המהלך כבדת דרך למולם ברחוב, פנה אל בנו ותמה "מה וכי כבר התחילו ללכת עם שטריימל ביום העצמות".

רבי רפאל שהכיר את האיש העלה את הסברא כי מן הסתם ר' חיים הירש זה שזכה למשפחה ברוכה וצאצאים רבים שעושה את דרכו לברית מילה של אחד מצאצאיו וזו הסיבה לבגדי השבת שהוא לבוש בהם, הדרך נמשכה בשתיקה כאשר מרן זצ"ל מפטיר לאחר הרהור קל "אם כל כך הרבה שנים אחר שהמדינה קיימת עדיין אפשר לעשות ברית מילה הרי שזה מתאים ללכת עם שטיירמל".

זה פשוט להבין מכיון שהיום כל כך הרבה יהודים נוטים לצינונות ומתחברים לרשעים, כמה זה מכביד עלינו וגורם לנו לקרר את כל הרגש היהודי ובפרט של הקדושה, מקררים היום הכל כמו שכבר ספרתי מה שלומדים עם הבנות ומכניסים בהם קרירות, שבשביל לקבל הכסף מהמדינה עושים כל מה שהם רוצים ויותר ויותר מקררים זה נורא נורא, יש היום קלקולים ובלבולים נוראים.

והנה היום זה ר"ח אלול (תשע"ז) ואמרתי בראש חודש חשוון או באסרו חג (של תחלת תשע"ז) שאני מרגיש שהשנה יהיה כל כך קשה מאד מאד ירידה גדולה מאד ביהדות, מי יודע איזה ירידה נוראה תהיה, ובעוונותינו הרבים זה התקיים יותר ממה שאפשר לחלום, מי שמתבונן רואה שבעוונותינו הרבים זה הולך לאט לאט מיום ליום יותר ויותר גרוע ולא מרגישים אבל סוכ"ס זה הולך בצעדים גדולים, אם היו פתאום באים והיו גוזרים שילכו לצבא או שהיו פתאום באים ואומרים שילמדו במוסדות תורה בין הבנים בין אצל הבנות דברי כפירה, או שפתאום היו באים וגוזרים שכולם יפסיקו ללמוד על אמונה על בריאת העולם כל הדברים האלה הרי שבוודאי היה התנגדות גדולה, אבל זה הגיע לאט לאט וכך הכל יורד לאט לאט ממילא לא מרגישים כי מה שהאדם חוטא הרי הוא יותר ויותר מתקרר.

אם אדם מתקרר לרשעים אזי הרי הוא נהיה כמוהם והרגשה שלו נהיה כמוהם, אפילו שהוא שומר תורה ומצוות אבל זה רק מצות אנשים מלומדה זה רק כמו מנהג אבותיהם בידיהם אבל זה לא עם הלב מפני שהלב מתקרר, מי שמתחבר ונדבק לרשעים שע"ז נחשב שעושה כל עבירות שעושה הרשע, וכמ"כ עיקר הסיבה מה שמזיק לאדם בהתחברות לרשעים, הרי זה מפני שהלב נמשך אליהם והלב נעשה כמותם והרי זה מחלה מדבקת, ובאבות דר' נתן (סוף פרק ט') איתא שאפילו לדבר מצוה אסור להתחבר, ורבינו יונה מביא את זה בשערי תשובה (שער ג' ב"א) שאסור להתחבר לרשעים אפילו לדבר מצוה, ומי שמתחבר לרשע הרי הוא נוטל ומקבל עונש על כל עוונותיהם על כל הפשעים כאילו הוא עשה אותם (אבות דר' נתן פרק ל'. שערי תשובה שער ג' קנ"א, ופירוש רבינו יונה על פרקי אבות א' ז'), וכל זה אפילו רק בשביל התחברות קצת עם הרשעים, וכ"ש היום שמתחברים בכוונה תחלה ובכל זאת אומרים שזה מצוה להתחבר ולהחניף אותם, ומה הקלקולים מזה אנחנו רואים את הפירות היום שנעשה מושגים של גוים שמחריבים את הכל את כל ההשקפה של היהדות המסורה מדור דור.

את ר' חיים שיפסוק בשאלה החמורה הזו אם מותר כעת להמשיך לגור בארץ ישראל ע"כ.

אב"ר לפי מה שאמרנו שכל זמן שיש מוחים אזי הרי זה מגן עלינו והם שומרים עלינו, שמעתי את זה בשם החזו"א שהיה אז בירושלים פוגרומים גדולים והיו סכנות גדולות ומלחמות, ושאל אותו אחד אם להעתיק מירושלים למקום אחר, ואמר לו החזו"א שכל זמן שר' עמרם והנטורי קרתא עושים שם מחאות בירושלים אין מה לפחד ואתה יכול לגור בירושלים אין סכנה לגור שם.

מז: לפני הקמת המדינה היתה אסיפת האגודה שהאגודאים שאלו האם לקבל את ההחלטה של מדינה יהודית אם להסכים עם זה או לא ובסוף נטו האגודאים וקבלו את ההחלטה החיובית על מדינה יהודית כן להסכים עם זה, אמר הגאון הרב מבריסק זצ"ל משל למה דומה האגודה עכשיו, לרכבת הנוסעת מזרחה והקרן המושך הוא לצד מזרח ולוקחים את הקרון לצד המערב לכיון ההיפך, כך האגודה שנתייסדה (והיו בתחלה ביניהם החפץ חיים ועוד גדולים) ללחום בצינונות עבור הכפירה שבזה ופריקת עול הגלות ומרידה באומות לעבור על שלש שבועות, עם ישראל נתון תחת העול הזה מפני חטאינו ומקוים לביאת המשיח במהרה והתגלות כבוד שמים שהוא תקון העולם אכ"ר, והצינונות באה לעקור את האמונה בביאת המשיח ועודי הנביאים והתייצבה האגודה לימין הצינונות נגד היהדות החרדית.

מט: אמר הגאון ר' ברוך בער מקאמניץ זצ"ל שמי שנותן כסף עבור קרן הקיימת הוא נעשה רודף על כלל ישראל יש לו דין רודף על כלל ישראל כי הוא מחזק את הצינונים.

נ: הגאון ר' ברוך בער מקאמניץ זצ"ל דיבר לפני הבחורים בישיבה על הצינונות ואמר אני צועק כאן לפני הבחורים על הצינונות מה אני פועל בזה בעולם, אבל הענין הוא כמו שאיתא בגמרא בב"ב (נ"ב) שאם מוחה אינו נעשה חזקה כמ"כ כך בעניינינו אני לא רוצה שיהיה חזקה לכן אני מוחה.
נא: כשר' ברוך בער זצ"ל היה מדבר בריתחא על הצינונים היה ממש משתנה צורתו וצדיבר אודותם.

נב: אמר הגר"ח זצ"ל שהכלל ישראל סבל הרבה מכות צדוקים קראים מתיוונים ש"ץ השכלה וכו', אבל הגדולה והחזקה שבכולן היתה הצינונות, וסיים על זה בנו הגאון הגר"ז זצ"ל שמזה נראה כמה עמוקה רשעתם שידעו באיזה נקודה לתת מכתם.

נג: באותה תקופה הגיעה שמועה לאזני מרן החזו"א שכאילו מרן הגר"ז זצ"ל נפל למשכב מרוב צער וכאב על הקמתה של המדינה הצינונית, הזדרז החזו"א ושיגר שליח לומר לו כי אל לו לחוש יתר על המידה מגזירה זו שכן כלל נקוט בידינו "גזירה עבידא דבטלה" (כתובות ג'), והמדינה לא תחזיק מעמד זמן רב, נענה מרן זצ"ל ואמר הן אמת שגזירה עבידא דבטלה הנה במה דברים אמורים כאשר הצבור רואה בכך גזירה רעה, ואילו במקרה שלפנינו חוששני שהציבור אינו מתייחס למדינה כאל גזירה, ואדרבה אף יהודים משלנו מביטים עליה בחיוב, ולא זו בלבד אלא שרשעה זו של המדינה וראשיה עלולה לינוק כח מהקדושה שלנו מן הישיבות ומוסדות התורה ואו אז תהא זו גזירה מרה עבורנו, ובכן סיים מרן זצ"ל לנו ואמרו לו (להחזו"א) כי חוששני שגזירה זו תמשיך להתקיים ע"כ.

והנה ידוע שהחזו"א אמר שהמדינה לא תחזיק זמן רב כי המדינה היא טריפה וטריפה לא יכולה להחזיק מעמד יותר משנים עשרה חודש שזה שנה, והוא מאמין שבמשך שנה תתבטל המדינה כך אמר החזו"א, ובעוונותינו הרבים זה לא היה כך אלא אנחנו רואים שהמדינה ממשיכה והרי החזו"א אמר שזה לא ימשך שנה כי אם זה טריפה לא יכול להמשך לחיות שנה, ואמרתי תירוץ לפני בערך כעשר שנים, כי הצינונים קבלו חיות מהחרדים ע"ז שהחזיקו אותם² (שנתנו כסף להחזיק מוסדות התורה), זה פשוט היה אצלי וכעת אני רואה שזה גם מהגר"ז ברוך שכיוונתי.

נד: אף מרן החזו"א זצ"ל הביע דעתו עם כינונה של המדינה, כי החשש העיקרי איננו מפני הגזירות שתגזור המדינה על הדת, אלא בעיקר "שמא יערב טעמה על היהודים שומרי תורה" שיהודים שומרי תורה יתחילו להנות